

מעמד הכועלים במערכה

אליהו גוז'נסקי

המחלקה המרכזית
לחינוך פוליטי-רעיוני

מס'.....

הוגש ע"י הועד המרכזי
של המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית.
לועידה התשיעית ואושר על ידה

הוצא ע"י
הועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית

1. המלחמה לביטחון כלכלי — היא מלחמה לשלום ולקידמה

בשלב הנוכחי במדיניות הבין-לאומית, נלחמים ההמונים העובדים בעד הבטחת שלום דימוקרטי ובר-קיימא. אין להבטיח את השלום ללא הבטחת עבודה ורמת חיים גבוהה יותר להמוני הפועלים. חיווק כוחות הפועלים בשטח הבין-לאומי ובתוך כל עם ועם, גידולם והתחזקותם של ארגוני מעמד הפועלים, התגבשות האחדות בקנה מידה ארצי ובין-לאומי של מעמד הפועלים אחרי הנצחון על הפאשיזם; התחזקותה של ברה"מ כגורם בין לאומי בעל עמדה מכרעת; התגבשות המשטרים הדמוקרטיים באירופה; הקמת הפדרציה הבין-לאומית של האגודות המקצועיות, גידול ההשפעות של המפלגות הקומוניסטיות, הגברת השיתוף בינן לבין המפלגות הסוציאליסטיות וארגונים דימוקרטיים אחרים ונצחון מעמד הפועלים הבריטי על השמרנים—כל זה מסייע להשגת הבטחון הכלכלי. תכנית העברת המשק ממלחמה לשלום על חשבון הממשלה ובעלי ההון ולא על חשבון ההמונים, הגנה חלק של התכנית הדמוקרטית לריקונסטרוקציה בכל הארצות הדימוקרטיות, ובאותו הזמן זוהי בעיה בין-לאומית בעלת חשיבות יסודית לגבי הבטחת שלום יציב.

התפקיד המרכזי של מעמד הפועלים בארץ, כמו בעולם כולו הנו בהגשמת תכנית פרוגרסיבית להעברת המשק מתנאי המלחמה לתנאי שלום. המלחמה למען תכנית כזו קשורה במלחמה נגד תכניות ה"ריקונסטרוקציה" הריאקציונית של הממשלה. מלחמה זו מתבטאת במלחמת הפועלים והמוני העם בעד הבטחת עבודה, תנאי עבודה ושכר הוגנים, בעד תכנית פתוח התעשייה והמשק כולו על "סודות של בטחון כלכלי ורמת חיים יותר גבוהה להמוני הפועלים ודלת העם היהודים והערבים. הממשלה והרכושנים לוחמים בעד הגברת כוחם של המונופולים, בעד הגברת הניצול וחופש הספרות בהסוואה של "תכנית לריקונסטרוקציה" וסיסמאות של "הגנה על כשר ההתחרות של התעשייה ומשק הארץ", תוך טיפוח שוביניזם בין המוני שני העמים בארץ.

לשם קביעת תפקידיו ודרכו של מעמד הפועלים בארץ, יש לבחון את ההתפתחות הכלכלית והפוליטית בארץ בשנות המלחמה ואת תכניות הריקונסטרוקציה השונות.

2. תהליך האינדוסטריאליזציה בארץ בשנות המלחמה

במשך המלחמה חלה התפתחות תעשייתית הן בסקטור היהודי והן בסקטור הערבי. אולם בסקטור היהודי קבלה התפתחות זו ממדים גדולים יותר. התפתחות זו התבטאה: (1) ברבוי מספר המפעלים והפועלים. (2) בגדול המפעלים ורכוזה של מספר יותר גדול של פועלים במפעלים גדולים. (3) בגידול הייצור. (4) ברכוז הון ותעשייה בידי חברות מקומיות ובין-לאומיות. (5) בחיזוק השפעת המונופולים הזרים.

נעמוד כאן על כמה מספרים של הסוכנות היהודית:

עליה באחוזים	1943	1937	
46%	2250	1556	מספר המפעלים
106%	46000	22000	מספר העסוקים בתעשייה
40%	21	15	מספר העסוקים בכל מפעל (בממוצע)
800%	29,000,000	3,600,000	ערך הייצור ברוטו בלירות

האופיני לתהליך הרכוז של הפועלים וגידול המפעלים הוא ההבדל בין האחוז בגידול מספר המפעלים (46%), והאחוז של גודל מספר העובדים בתעשייה (106%), כמו כן גידול מספר העסוקים בכל מפעל בממוצע. רק בעשרה מפעלים, הגדולים ביותר, עובדים 6600 פועלים, וערך הייצור היא כ-6 מיליון לירות, כלומר 17% מערך הייצור הכללי.

את תהליך האינדוסטריאליזציה בישוב היהודי מבטאים המספרים הבאים: משנת 1938 עד שנת 1945 גדל היישוב ב-30%.

משנת 1938 עד שנת 1945 גדל הייצור הכללי ב-116%.

משנת 1938 עד שנת 1945 גדל מספר פועלי התעשייה ביותר מ-100%.

(המספרים לפי מחלקת הסטטיסטיקה של הסוכנות היהודית).

יחד עם זאת חלה גם התפתחות נכרת בתעשייה הערבית:

עליה ב-%	1942	1939	
460%	1558	339	מספר המפעלים
110%	8804	4117	מספר העסוקים בתעשייה
375%	5,658,000 לירות	1,500,000 לירות	ערך הייצור ברוטו

(הסטטיסטיקה לפי המפקד הממשלתי)

לפי נתונים אלה, אנו למדים שחלה התפתחות ניכרת גם בסקטור התעשייתי הערבי, כמובן שמספרים אלו — שתאריכם הוא 1942 — אינם מוכיחים גידול כזה כמו בסקטור התעשייתי היהודי. אך אם נקח בחשבון, את רבוי הפועלים הערבים במפעלים הבין-לאומיים, בתחבורה, בתעשייה הצבאית והממשלתית ובעבודות אחרות בקמפים, נגיע לידי סיכום, שחץ מ-9000 פועלי תעשייה ערביים, העובדים במפעלים ערביים ישנם עוד עשרות אלפים פועלים ערבים בענפי משק

שונים. (עד 90 אלף פועלים ערבים שכירים). כל זה מוכיח על תהליך של גידול מהיר של הפרולטריון בארץ משני העמים גם יחד, המחזק את המלחמה המעמדיית והמחייב התפתחות לקראת מלחמה משותפת של פועלים יהודים וערבים בארץ.

3. השלבים בהתפתחות התעשייה בשנות המלחמה

השלב הראשון עד 1941 הנו שלב של חוסר עבודה ומשבר כלכלי, שלב אופייני מצד אחד להמשכת המשבר, שנגרם על ידי המאורעות, ומצד שני להמשך המדיניות המינוכנאית מצד הממשלה המתבטאת בהזנחת גיוס האמצעים למלחמה בפאשיזם.

כניסת ברית המועצות למלחמה גרמה להפעלת הכוחות הצבאיים והמשקיים של הממלכה המאוחדת מה שהתבטא בארצנו בהתחלת שלב חדש בהתפתחות המשק והתעשייה.

השלב השני עד אמצע 1943, אלה הן שנות התפתחות של התעשייה המלחמיתית. הקיום האופייניים לשלב זה הם: צורת עבודה סטנדרטית בעלת אופי זמני וחולף. העבודה העיקרית — עיבוד חצאי פבריקטים עבור הצבא. תמורות תכופות בהרכב וכמות הפועלים, בכמות וסוגי העבודה. זה מנע בעד התגבשות ריכוזי פועלים קבועים בבתי-חרושת, בעד התקדמות מקצועית יציבה ועל כן גם בעד אירגון יעיל של המלחמה לשכר ותנאי עבודה. אי הקביעות של חלק גדול של הפועלים, הגביר את תלותם בלשכות וחיזק את שלטון הלשכות והמנגנון המפא"י על פועלי התעשייה.

את המצב הזה בשני השלבים הראשונים קבעו התנאים, שנוצרו עקב האיפנוסיבה הגרמנית, התקרבות החזית לארץ והסכנה הישירה שנשקפה לארץ. תנאי בהלה אלה מצד אחד והשיטות הקולוניאליות של אירגון המאמץ המלחמתי מצד שני, החלישו עוד יותר את האפשרויות למלחמה על תנאי עבודה ושכר טובים יותר.

המפנה שחל עם הנצחון בסטלינגרד והודות לו גם באל-עלמיין, גרם למיפנה בהתפתחות התעשייה בארץ, תהליך אשר התפתח בד בבד עם הנצחונות הצבאיים והפוליטיים של הכוחות האנטיפאשיסטיים. בא השלב השלישי — מאמצע 1943 — התחילה תקופת גיבושה של התעשייה בארץ. התעשייה התחילה לעבור מהזמנות לחזית, לעבודה למען התצרוכת של הצבא ובעיקר של האוכלוסיה האזרחית, את מקומן של העבודות הסטנדרטיות מילא הייצור לאכספורט ולתצרוכת השוק הפנימי. התחילו לעבור ליצירת תוצרת, המותאמת גם לתנאי שלום. את זאת יש ללמוד מהמספרים כדלקמן: "בשנת 1942 הגיע ערך הזמנות הצבא כמעט ל-30 אחוז מערך הייצור התעשייתי. בסוף 1944 מעריכים חוגי התעשייה, את שעור הזמנות הצבא ל-10-8 אחוז מערך הייצור התעשייתי" ("משמר" 27.7.1945).

נוצרו ריכוזים קבועים של פועלים מבוססים במפעליהם. התפתחו קדרים

מקצועיים, התגבשו מקומות עבודה וענפים. ועדי המקומות התפתחו למוסדות פועלים בעלי חשיבות ויזמה. התחזק הקשר בין ועדי מקומות העבודה וענפי התעשייה. האגודות המקצועיות התחילו להתגבש במדה מסוימת. צצה הבעיה של איגודים ארציים. הרבה פועלים זמניים הפכו להיות פועלים קבועים, מה שגרם להחלשת שלטון המנגנון והשפעות הלשכה בתעשייה.

הפועל מתעורר למלחמה תקיפה יותר על עניניו, למרות המכשולים מצד מנהיגי ההסתדרות.

על השלבים בהתפתחות התעשייה בשנות המלחמה, אפשר ללמוד גם מתוך מספרי הסוכנות (מבלי לעמוד על דיוקם) ביחס לתמורות האבטלה: "בשנת השלום האחרונה, שנת 1939, היו רשומים בחודש אבגוסט — 10,339 מובטלים בערים, מהם — 4,524 מחוסרי עבודה למעלה מ־20 יום. ועוד בשנת המלחמה הראשונה — 1940 — הוסיף לעלות מספר המובטלים והגיע בסוף אותה שנה ל־13,501 איש, מהם — 6,745 מחוסרי עבודה יותר מ־20 יום. המפנה לטובה חל באמצע שנת 1941 לערך, כשמספרם של המובטלים פחת והלך והגיע בחודש בסך הכל ל־6,547 איש, ובתוכם — 2,147 מובטלים למעלה מ־20 יום. בממוצע לכל שנת 1941 היה מספר הרשומים לעבודה בלשכות הכלליות בערים — 10,125 איש, וביניהם מובטלים יותר מ־20 יום בחודש — 4,092 איש. בשנת 1942 נמשך קו הירידה בתנועת מבקשי עבודה ביתר שאת, ובחודש דצמבר אותה שנה הגיע מספר המובטלים הכללי בערים בכך הכל ל־3,000 איש, ומהם רק 784 מובטלים מוחלטים, כלומר למעלה מ־20 יום לחודש. הממוצע החדשי בכל שנת 1942 היה בסך הכל 4,903 איש, ומהם מובטלים כרוניים יותר מ־20 יום — 1,347 איש בלבד. בשנת 1943 כמעט שלא היה קיים חוסר עבודה, מלבד פועלים מחוסרי עבודה שקשה היה לסדרם בעבודה ללא תמיכות קונסטרוקטיביות מיוחדות. בממוצע לכל שנת 1943 הגיע מספר המובטלים הכללי ל־2,719 איש בלבד, ומהם מחוסרי עבודה לגמרי (מ־20 עד 27 ימים לחודש) רק 334 איש. בשנת 1944 אין התמונה שונה: הממוצע הכללי במשך אותה השנה הגיע ל־3,281 איש לחודש, ובתוכם מובטלים מוחלטים — 345 איש בלבד. לעומת 1943 ישנה בשנת 1944 עליה מסוימת במספר מחוסרי העבודה, אם כי קטנה למדי. בחדשים הראשונים של שנת 1945 אין לציין שנוי לרעה. במשך ינואר-אפריל 1945 היה מספר הרשומים לעבודה בסך הכל 3,900 ובתוכם מובטלים לחלוטין — 364 איש". "חדשות הכלכלה הא", יולי 1954.

אחת התמורות המכריעות, שחלה בתעשייה, תמורה המחזקת את האפשרויות של פיתוח התעשייה היא — המעבר מעיבוד חצי-פבריקטים בעיקר, לעיבוד של חומר גולמי ברוב ענפי התעשייה.

הטבלה הבאה מראה על התפתחות ענפי התעשייה העיקריים ועל מגמה ברורה של התעשייה לעתיד.

מבנה התעשייה היהודית לפי אחוז העסוקים (בענפים העיקריים).

1945	1943	1937	
15,7%	12,5%	7%	טכסטיל
15,6%	16,4%	16,7%	מזון
15,5%	19,7%	13,1%	מתכת
11,8%	10,6%	9,1%	כימיה
8,7%	7,9%	—	יהלומים
32,7%	32,9%	54,1%	שאר ענפי התעשייה
100%	100%	100%	סך הכל

כשמסתכלים על טבלה זו, יש בראש וראשונה לזכור, שהתעשייה בכללה, הן בהיקף הייצור והן במספר הפועלים, התפתחה למעלה מכפליים בשנות המלחמה. ע"כ ההתפתחות של תעשיית הטכסטיל אינה מתבטאה רק בהבדל בין 7 אחוז ל-15,7 אחוז, תעשייה זו גדלה והתפתחה כלמעלה מ-400 אחוז. תעשיית הכימיה והמתכת קרוב לפי שלוש. יהלומים יותר מכפליים. מזון קרוב לכפליים. את הסטביליזציה של ענפי התעשייה ואת מגמות ההתפתחות שלה, מציינות עובדות אלה :

התעשייה החימית מעבדת חומר גולמי, שישנו בארץ (ים המלח, מחצבות מלט וכו') ולהתפתחותה המתמדת ישנם התנאים הכלכליים, הטובים ביותר, המתבטאים בקיום חומר גולמי יקר ערך בארץ, אשר השוק העולמי זקוק לו, ובקיום קדרים מקצועיים לעבודו.

תעשיית המזון מעבדת בחלקה הגדול את פרי ההדר ואת התוצרת החקלאית, הנמצאת בארץ ובמזרח הקרוב.

תעשיית היהלומים יצרה קדרים מקצועיים, משלוח החומר הגולמי וכמו כן משלוח התוצרת המעובדת, הנו קל עד מאד. אך העיקר הוא שבתי-החרושת ללטוש יהלומים בארץ הנם הגדולים והמשוכללים ביותר ומצויידים בציוד מודרני ביותר בעולם.

תעשיית המתכת, שהגיעה בשנת 1943 לאחוז הגבוה ביותר, מבחינת התעסוקה, הודות להזמנות הצבאיות והייצור הסטנדרטי — עברה לפסי ייצור יציב, ייצור של ימי שלום. יש לציין את ההתפתחות המיוחדת בענף מכונות וכלי עבודה, המשרתים את משק הארץ.

תעשיית הטכסטיל פתחה ענפים חדשים (כגון ייצור חוטי צמר-גפן וכו'). בעוד שלפני המלחמה היא עיבדה בעיקר חצאי-פבריקטים, עברה היא ברובה לעיבוד חומר גלמי.

את זאת מציינת הטבלה הבאה :

1943	1937	
1000	2400	אימפורט של אריגים וחוטי כותנה בטונות
2840	560	אימפורט של כותנה גולמית בטונות

יחד עם זאת יש לציין, שבארצות השכנות (מצרים, עיראק) קיים חומר גילמי רב בשביל תעשית האריג.

4. תיווק השפעת המונופולים הזרים על משק הארץ

חברת אשלג — אוסינית ביותר לתהליך זה. ניצול אוצרות ים המלח — נעשה בעיקר על ידי הון בריטי, רוב המניות של „נשר“ שייכות לטרוסט העולמי של מלט „פורטלנד קומפני“, חברת החשמל הנה למעשה סניף של „גנרל אלק-טריק קורפוריישן. באותה המדה בתי-החרושת הגדולים של טבק, הן היהודיים והן הערביים (מספרו, קרמן דיק וסלטון), בתי החרושת לגפרורים „נור“ — כל זה ברובו שייך לחברות בין לאומיות. לפי הסטטיסטיקה הממשלתית משנת 1939 היה ההון, המושקע בקונצסיות 53,2 אחוז מההון הכללי, המושקע בתעשית הארץ. 74,9 אחוז של כוחות-סוס הם למפעלי הקונצסיות. מתוך יתרת התפוקה נטו לקונצסיות — 33,6 אחוז, חלקם בתפוקה הכללית 14,1 אחוז ובתפוקה נטו 28,5 אחוז. לעומת זאת בהוצאות על חומר הגלמי חלקם של הקונצסיות (המעבדות בעיקר את החומר הגלמי, הנמצא בארץ) — 2,9 אחוז, בשכר העבודה והמשכורות — 19,5 אחוז. עסוקים 13,8 אחוז מהעובדים בתעשייה וכמות המפעלים הנה 0,5 אחוז מהכללית, כלומר: המפעלים הגדולים ביותר, הנם בידי הקונצסיונרים הזרים, המעבדים את החומר הגלמי של הארץ ואשר הודות לבעלות על תעשיות וענפים יסודיים (חברת החשמל, אשלג, מפעלים ח'מיים — אי. סי. אי. וכו') מנמיכים את כיוון וממדי פתוח התעשייה בארץ. החוזה בין הממשלה ובין „עירק פטרול קומפני“ (שפורסם בעתון הרשמי של הממשלה ממאי 1934 ושנמצא בתקפו עד היום) אוסיני למדיניות הממשלה, של תמיכה בשלטון המונופולים. לפי החוזה הנ"ל לא רק שיש לחברה זכויות אכס-טריטוריאליות, היא רשאית להחזיק משטרה מיוחדת נגד מורדים ו„שובתים“, כמו כן להטיל מכס על כל האניות המשתמשות בחופיה. מצד שני הולכת ומתפתחת, בהשפעת המונופולים הזרים, מגמת הקרטליזציה בין הרכושנים המקומיים, לרבות התעשייה ההסתדרותית. התוצאה הממשית מכך היא, סינוף מפעלים מקומיים רבים למונופולים הבין-לאומיים. „המשביר המרכזי“, אחים-ירושלמי, טיבר וכו' קנו את המניות של „שמן“. קנית „נשר“ על-ידי „סולל-בונה“ וחברות הון מקומיות אינה משחררת את שוקי המלט בארץ משלטון המונופילים, הקובעים את המחירים, אלא קושרות את חברות ההון המקומיות בחברות המונופוליסטיות הבינלאומיות. כך בשותפות עם הרכושנים המקומיים, ואפילו עם התעשייה ההסתדרותית — מתחזקות העמדות של המונופולים הזרים בארץ. דוגמה למונופוליציה וקרטליזציה של התעשייה המקומית היא ענף היהלומים, ענף הטבק

והתפתחות המגמות של קרטליזציה בענף המתכת (מלחמת ההתאחדות לחווה קולקטיב ארצי).

המונופולים הזרים משתלטים גם על התחבורה, המסחר והחקלאות. חברת "סטיל" קבלה מהממשלה את הזכויות על ההובלה בארץ בו בזמן שהוצאו חוקים לצמצום בכנוין וצמיגים, אשר עומדים בתקסם גם אחרי הנצחון על הפאשיזם ופוגעים קשה בתחבורה, ועל כן גם במשק הארץ. החוקים הללו לא חלו על חברת "סטיל". אותה חברה ריכזה בידה את מסחר התבואה, רק בשנת 1942 הוציאה החברה מהתושבים בארץ, כ-700.000 לירות, ברווחיה מהלחם ("משמר" 9.12.43). יוצא איפוא, שכל תושב שלם לחברת "סטיל" למעלה מחצי לירה מס גולגולת מלחמו בשנת 1942.

ההון הזר בהשתלטותו על הבנקים קבע רבית גבוהה לחקלאות 10 אחוז לשנה! (זה פי 3 מאשר באמריקה, גרינבאום — צרכי הכלכלה). על ידי זה הוא לא רק מדלדל את החקלאי היהודי והערבי, אלא מייקר את המצרכים החקלאיים בשוק. כך הם מורידים את רמת חיי ההמונים. הטבלה הבאה מראה את השפעת שלטון המונופולים על המסחר והמחירים

בארץ:

מחיר של:	בארץ	האנגליה
טון ברזל	40 לירות	15 לירות
טון פח	7 לירות	3 לירות
ארגז נייר	81 לירות	32 לירות

הערות: הטבלה סודרה לפי המחיר הממשלתי בארץ. ברור שבשוק השחור המחיר הרבה יותר גבוה.

אופינית למצב זה, היא הידיעה שנתפרסמה ב"דבר" 13.7.45. "בבית הנבחרים המצרי התנהל לפני זמן מה ויכוח סוער בשאלת היחסים הכלכליים שבין אנגליה ומצרים. ובויכוח זה סיפר אחד הצירים, כי בשנות המלחמה ניתנה זכות מונופולין ליצוא גרעיני שמן מסודאן לחברה המסחרית הבריטית (יו. גיי. סי. פי.). לאותה החברה נמסרה גם זכות המונופולין ליבוא גרעיני שמן לכל ארצות המזרח התיכון. החברה היתה קונה גרעיני שמן ב-18 (שמונה עשרה) לירות מצריות הטון בסודאן והיתה מוכרת אותם ב-60 (ששים) לירות הטון במצרים וב-80 (שמונים) לירות הטון בארץ ישראל. גרעיני שמן אלה משמשים חומר גלמי לתעשייה הארצישראלית"

בעלות הקונצסיונרים הזרים על תעשיות וענפים יסודיים מאפשרת להון הזר להשפיע על תהליך פיתוח הארץ. שלטון המונופולים הזרים על המסחר, הבנקאות והתחבורה, כלומר על החומר הגלמי, ואמצעי הייצור, על האקספורט והאימפורט — כל זה מעביר לידם את כל האפשרויות לקבוע את תהליך הפיתוח של משק הארץ.

השיתוף של הבורגנות היהודית עם המונופולים הזרים, נתמך על ידי הממשלה. כיום אין כמעט מפעל גדול, אשר אינו עומד תחת ביקורת ההון הבריטי.

את המדיניות הפושעת של המונופולים בארץ, מציינת עוד עובדה: ב"מלחמה ומעמד הפועלים", סורסם, שבזמנו שלחה חברת "אשלג" חלק מתוצרתם לגרמניה; המשלוחים חלו בתקופת המלחמה. דבר זה חזק את תעשית הזיון הגנאצית. חברות בין-לאומיות היו מעבירות תבואה מהארץ, דרך טורקיה, לארצות האויב. גם יהלומים תוצרת הארץ נשלחו בזמן המלחמה לגרמניה על ידי השוק השחור דרך טורקיה. מכל זה נובעת המסקנה:

המונופולים הזרים ביחד עם השלטון הקולוניאלי הם המיקרים את המצב הכים ויוצרים אינפלציה בארץ. באיזה מידה מופקרים עמי הקולוניות על ידי הממשלות האימפריאליסטיות לשוד המונופולים אפשר להבין מתוך הסטטיסטיקה על אינדקס המחיה בארצות קולוניאליות בהשוואות לארצות העצמאיות בזמן המלחמה.

אינדקס המחיה הרשמי (בשנת 1939—100) 1944

142	ארצות-הברית
140	קנדה
139	אוסטרליה
149	ניו-זילנד
169	הממלכה המאוחדת
913	טורקיה
311	מצרים
303	הודו
568	צירק
259	פלשתינה

"חדשות הכלכלה הארצישראלית" יולי 45.

המונופולים הזרים בשותפות עם הבורגנות המקומית הגדולה ובעזרת הממשלה הקולוניאלית — על ידי יצירת אינפלציה בארץ לא רק מורידים את רמת החיים של המוני היהודים והערבים, אלא פוגעים באפשרויות התעשייה ומשק הארץ לעמוד בהתחרות הן בשוקי הארץ והן בשוקי חוץ עם תוצרת זולה יותר של הארצות, בהם ערך המטבע הוא יציב הרבה יותר ומידת ההתיקרות קטנה מאוד ביחס לארצנו.

המגמה הפוליטית של המדיניות האימפריאליסטית הזאת היא להעמיד את התעשייה שהתפתחה בתקופת המאמץ המלחמתי בארצות הקולוניאליות במצב של אין אונים במערכת ההתחרות כלפי תעשית המטרופולין בזמן שבעית השוקים תעמוד לפניה.

5. מדיניות הרכושנים

המדיניות של „התאחדות בעלי התעשיה“, הנה מדיניות המזיגה של האלמנט הקפטליסטי והאלמנט הספסרי. יש לציין, שהאלמנט הספסרי היה הקובע והמכריע בשנות המלחמה הודות לעמדתם המונופוליסטית בשוק.

המעבידים רואים במפעלם אך ורק מקור לרווחים. המעבידים בונים את החישובים שלהם בדרך הנראית להם פשוטה וקלה ביותר — ניצול יתר של הפועלים. את בעית פריון העבודה מנסים הם לפתור על ידי שיטת הזיעה — שיטת פרמיות וקבלנות — וצל ידי הארכת יום העבודה של הפועלים. את כל כובר ההתחרות בינם לבין עצמם ועם תעשית חוץ רוצים הם להעביר על שכם הפועלים על ידי טיפוח שיטת התחרות בנורמות, המביאה לידי התחרות בין פועל לפועל והגדלת הנורמה. הגישה הזאת גורמת לאי דאגת בעלי התעשיה לרציונליזציה, חידוש המכונות ואמצעי הייצור. אותה הגישה הפרימיטיבית של מנצלים ללא כל הסוואה, בולטת גם בעמדתם לבעית הוולת התוצרת. במקום השקעות הון במכונות חדשות וביצירת קדרים מקצועיים של פועלים, במקום תביעות מן הממשלה להוזלת חומר הגלם, הטרנספורט והמכס — במקום כל אלה באה הורדת השכר ורמת החיים של הפועלים.

רוב בעלי התעשיה היהודים בארץ הם אבות-הפרוגרמות-הציוניות-המקסימליסטיות ובעיקר הפרוגרמה הבילטמוריסטית. הם שואפים להבטיח לעצמם שליטה פוליטית וכלכלית בארץ ועמדות כלכליות בארצות השכנות בדרך של מדיניות חרב לגבי התוצרת הערבית מחד והשתלטות כלכלית מאידך. תחת הסיסמאות: „תוצרת עברית“, „עבודה עברית“ ובעזרתם רוצים הם להבטיח לעצמם את חופש הספסרות הפרועה בארץ, על ידי סגירת שווקי הארץ בפני תוצרת חוץ, יותר זולה ויותר טובה. בכנוס השנתי של „התאחדות בעלי התעשיה“ — התריע נשיאם מר שנקר: „אניות עם סחורות מעבר לים, עומדות כבר בשערנו, אנו חדלים להיות מונופוליסטים“.

יחד עם זה קשור הרוב המכריע של הבורגנות היהודית עם ההון המונופוליסטי: בשטח החקלאות ומטעים; בשטח התעשיה והמפעלים הבין-לאומיים. בר-אוחו בשיתוף עם הכוחות האימפריאליסטיים של ממשלת בריטניה את הדרך להגשמת שאיפותיה הפוליטיות והכלכליות בארץ, מהווה החלק המכריע של הבורגנות היהודית הגדולה אחת המשענות של האימפריאליזם.

חלק זה של בורגנות (המהווה בה את הרוב המכריע) תומך בשטות הקולוניאליות של הממשלה, עומד בהתנגשות חריפה עם הכוחות הפרוגרסיביים ברחוב היהודי והערבי ומתנגד לכל צעד של דמוקרטיזציה של הארץ. כל זה מציין את האופי האנטי-לאומי של רוב הבורגנות היהודית בארץ. הקשר הזה עם המונופולים והאימפריאליזם מצד אחד והשאיפות לשלטון פוליטי וכלכלי בארץ מצד שני — מוצאים את בטוים בתמיכתה של הבורגנות היהודית הגדולה במדיניות הבילט-

כורית, מדיניות של „מדינה עברית לאלתר“, שצריכה להתגשם, כביכול, בכח ההון והזרוע ובעזרת הריאקציה האימפריאליסטית.

לעומת זאת יש לציין, שהתפתחות התעשייה היהודית והפרולטריון היהודי כמו כן התנאים הפוליטיים החדשים, לאחר ועידות ילטה ופוטסדם עם מיגור הפשיזם הגרמני, כל אלה מעמידים את מדיניות בילטמור ואת תכניותיה הכלכליות כבושיות במצב מיואש. גם ההתפתחות הפוליטית והכלכלית, שחלה בארצות הערביות יוצרת תנאים, אשר יאלצו את הרכושנים היהודים לשנות את תכניותיהם. בעית השווקים וההתחרות ובמיוחד בעית השוק הפנימי של הארץ ושל הארצות השכנות, בעית פתוח הארץ והשגת חומרי הגלם — כמו כן מדיניות המונופולים הזרים ומדיניות פיתוחה התעשיית של הארץ מצד הממשלה, אשר מצאו את בטוים ב„תכנית הריקונסטרוקציה“ שלה, מחישים את התהליך הנגדי. בתוך ההתפתחות הזאת, מתחיל להיראות חלק של התעשייה המקבלת אופי מקומי, העלול להביא לידי התנקשויות עם הפוליטיקה הכלכלית של האימפריאליזם, להיות נאלץ לחפש גישה אחרת לבעית השיתוף עם העם הערבי ולהיות מעוניין בדמוקרטיזציה מסויימת של הארץ בעיקר בשטח הכלכלי. חלק זה של הבורגנות, נדחף להתנגשות עם המדיניות הבילטמוריסטית.

6. מדיניות הממשלה

ממשלת הארץ המשיכה במדיניותה האנטי-דמוקרטית ובשיטותיה הקולוניאליות, גם בזמן המלחמה האנטיפאשיסטית. ממשלת אינה מעונינת בהתפתחות חפשית של התעשייה ומחזיקה אותה בתלות מתמדת בחישובי בעלי ההון המונופולי. הממשלה מעודדת את שיטתם הפרימיטיבית הכלכלית של המעבידים, מפנה את תיאבונם הספסרי לנצול מוגבר של הפועלים ומסייעת להפקעת מחירי המצרכים, המדלדלת את ההמונים. הממשלה מעודדת את הפוליטיקה הכלכלית — צרת המוח של אי שיתוף עם העם הערבי בארץ ועם ארצות ערב הקרובות, העשירות בחומר גלמי ובעלות שווקים נרחבים.

מדיניות הממשלה כלפי מעמד הפועלים, מתבטאת בהיעדר חוקת עבודה מתקדמת ובחקיקת חוקים אנטי-פועליים. מדיניות זאת התבטאה על ידי :

(1) מתן חופש פעולה מלא למונופולים ולחברות בורגניות, שנהנו מספסרות בלתי מרוסנת וחפש הפקעת המחירים לעומת חקיקת חוק של הקפאת השכר.
(2) חוק לאיסור שביתות והתנגדות מעשית לשביתות בכל מקרה, שהפועלים דראו חולשה לעומת חופש מעשי של השבתה למרות האיסור החוקי, שהנו אחיות עינים בלבד.

(3) חוק המרתק את כחות האדם וקושר את הפועל למקום עבודתו ללא אפשרות של מלחמה חוקית לשיפור שכרו ותנאי עבודתו, לעומת החופש המלא של סגירת וצמצום המפעלים בהתאם לחשבונות ספסריים של בעליהם.

(4) הטלת מסי עקיפין ומס הכנסה פרוגרסיבי למחצה, לעומת מס פעוט על

רוחי מלחמה, רכוש וירושה. (1)

(5) תקציב אשר חלקו הגדול הוין את מנגנוני השלטון והמשטרה לעמות תקציב זעום לחנוך, עזרה סוציאלית והוספיטליזציה. (2)

(6) חוק של בוררות חובה (הגובע מתוך השביתות) לעומת העדר חוק בדבר חוזה עבודה קולקטיבי.

(7) אינדקס פיקטיבי ופיתוח השוק השחור לעומת תוספת יוקר חלקית זכמות סמלית של מצרכים לפי מחירים ממשלתיים.

המצב הזה גרם לאינפלציה, לדילדול המוני העם ולהורדת סטנדרד החיים. אמנם קיימים בארץ אי אלה חוקים האוסרים על עבודת לילה ועל עבודת שעות נוספות של נוער ונשים. קיים גם חוק "מסורתי" של פיצויים במקרה של פיטורים.

אך מי יכול להצביע על עובדה אחת של התערבות הממשלה לטובת הפועלים, הניער או הפועלת בהסתמכות על חוקים אלה ? איזה אחוז של פועלים יודע על קיום חוקים אלה ?

חוקים אלה הנם מאותו "הסוג" של חוק האוסר השבתות. המלחמה להגשמתם דורשת מהפועלים מלחמה מעמדית פוליטית, כלומר יותר מאמצים מאשר אירגון והתנגדות לוקלית למעבידים.

בכו המדיניות האימפריאליסטית הזאת, מונחת שיטת ההתערבות, הגדלה והולכת של הממשלה בכל שטחי הכלכלה והמשק של הארץ ופיקוח עליהם. מדיניות הממשלה בענייני עובדים פוגעת קשה במעמד הפועלים והמוני העם. היא הפריעה להשתתפות המלאה של המוני הארץ במאמץ המלחמתי והיא מתכוונת להפריע להתפתחות החפשית של המשק ותעשית הארץ. מדיניות זו מתכוונת להמשיך לתת הענקות יתר למעמד הבורגנות על חשבון המוני העם, לאפשר ניצול מוגבר של ההמונים ולהפריע להתעוררותם הפוליטית.

(1) במשך שנת הכספים 1944/45 כושו 46,4 אחוז מהוצאות הממשלה בארצות הברית של אמריקה על ידי מסים והכנסות שוטפות אחרות ; בבריטניה הגדולה — 53,4 אחוז ; בקנדה — 53,8 אחוז ; בוילנדיה החדשה — 68,6 אחוז. במצרים הגיע האחוז של ההכנסות הבאות ממסים ל-100 אחוז, ובארץ ישראל ל-79,5 אחוז. המסים החדשים שהממשלה עומדת להנהיג כעת בארץ מכונים להגדיל את הכושר של הממשלה והנטייה היא לכסות את כל הוצאותיה של הממשלה על ידי מסים (ידיעות הכלכלה הא"י).

(2) התקציב הפלשתינאי לשנת 1944/45 המסתיים ב-31.3.45 הגיע ל-17,5 מיליון לירות. אנו מוצאים שם חצי מיליון לירות לחנוך. פחות מ-300.000 לירות לעזרה סוציאלית, לעומת 3,4 מיליון לירות למשטרה ובתי סוהר. היתר לשרותי מלחמה ואדמיניסטרציה.

7. יוקר המתייה והורדת השכר ותנאי העבודה בשנות המלחמה

הרכושנים היהודיים הגדילו פי כמה את רכושם ואת רווחיהם במשך שנות המלחמה. לפי מספרים של הסוכנות משנת 1938 עד 1945 הוכפל מספר הפועלים והייצור התעשייתי גדל פי שניים בסוף 1944. כ-70 מליון לירות פקדונות של בעלי הון יהודיים נמצאים בבנקים של הארץ וחובות הממשלה הבריטית לארץ הם כ-110 מליון לירות (באובליגציות). (לפי חדשות הכלכלה הא"י מס. 3) לעומת זה ירד שכרם הריאלי של הפועלים ירידה מבהילה.

„שכר היסודי הממוצע של פועל בשנת 1943 היה 350 מיל, לפועלת 250 מיל. ולנוער 175 מיל (לפי הסטטיסטיקה של הסוכנות, שנערכה בין 14.000 פועלי תעשיה, במקומות עבודה, הגדולים ביותר, בהם התנאים טובים יותר).

אמנם בשנתיים האחרונות עלה השכר היסודי של פועלי התעשיה ב-30-10 אחוז, אך העליה הזאת אינה משנה את המצב ביסודו, היות ובאה ירידה בשכר הריאלי כתוצאה של התנאים הבאים:

1) אינדקס יוקר חיים שלפיו נמדדה תוספת היוקר (והוא סביב 250) הגו פיקטיבי בהחלט, עקב השתלטות גמורה של השוק השחור, הפקעת מחירים וספסרות פרועה. כך, למשל, הודיע מפקח המזונות שבשנת 1943 השיגה האוכלוסיה רק מ-10 אחוז של המצרכים לפי מחירי הממשלה.

2) תוספת היוקר חלה רק על חלק מהשכר (עד 8,5 לירות הראשונות).

3) לא בכל המפעלים ולא בכל ענפי העבודה קבלו הפועלים תוספת יוקר לפי האינדקס הממשלתי. מצב זה אופייני בעיקר לפועלי הקמפים, פועלי ופקידי הממשלה והעיריות, אשר את תוספת היוקר לפי האינדקס הממשלתי לא קבלו עד היום או שהשיגו אותה בשנה האחרונה של המלחמה.

את פיקטיביות האינדקס אפשרי להוכיח, אם נבדוק את התקציב החדשי של משפחת פועלים בת 3 גפשות, באפריל 1939 ובאפריל 1945.

הוצאות חדשיות של משפחה בת 3 נפשות באפריל 1939 ובאפריל 1945

המחירים בלירות אפריל 1939 אפריל 1945		הכמות	שם והמזכר	
1,500	0,500	15 רוטל	לחם	1.
		25 אוקיות	בשר	2.
4.040	0.675	(4 פעמים השבוע)		
5,650	0,510	—	ירקות ושירות	3.
3,000	0,750	—	חלב, גבינה ולבן	4.
		8 אוקיות	קמח	5.
0,105	0,025	(המנה הממשלתית)		
2,100	0,360	90 (ליום — 3)	ביצים	6.
		30 חבילות מרגרינה	מרגרינה וחמאה	7.
1,800	0,450	7½ חבילות חמאה		
0,380	0,140	10 אוקיות	שמן	8.
0,090	0,040	10 אוקיות	סכר	9.
1,200	0,170	—	דיסות וגריסים	10.
1,500	0,210	—	דג מלוח ולקרדה	11.
0,900	0,100	—	זיתים	12.
		—	סבון (רחיצה)	13.
0,500	0,130	—	וכביסה	
0,500	0,200	—	נפט, ספירט	14.
1,800	0,600	—	וגפרורים	
1,800	0,150	600 סגריות לחודש	סיגריות	15.
		3 זוגות לשנה	נעליים	16.
0,350	0,100	30 חתיכות לשנה	לבנים, תחתונים	17.
0,700	0,220	6 לשנה	וגרביים	
0,500	0,100	3 לשנה	חולצות	18.
		2 לשנה	בגדי עבודה	19.
		(סטנדרד — Utility)	הלבשה (חליפות)	20.
1,650	0,420		מעילים וכולי)	
0.520	0,100		לבני מיטה ומגבות	21.
2,500	2,000		שכר דירה	22.
0,780	0,240		חנוך	23.
1,200	0,200		מסים	24.
1,000	0,250		בריאות	25.
0,800	0,200		תעבורה	26.
1,200	0,300		שונות	27.
36,665	9,140		סך הכל	

ה ע ר ו ת ל ט ב ל א : (לפי המספר הסידורי)

(2) 4 פעמים בשבוע בשר, היות והמשפחה אינה אוכלת עוף או דגים מה שהיה מייקר עוד יותר את האינדקס.

(3) ההבדל במחיר של הירקות והפירות מלפני המלחמה לזה של היום אחרי העונה הוא גדול עוד יותר ומעלה בזה את אינדקס הירקות ופירות. לקחנו כיסוד את הממוצע בין המחיר שבזמן העונה ואחר העונה.

(5) לפני המלחמה השתמשו הרבה יותר בקמח לבן ועל כן גם בהרבה יותר קמח, לקחנו כיסוד את המנה הממשלתית.

(7) לפני המלחמה השתמשו הרבה יותר בחמאה מאשר במרגרניה.

(9) לקחנו כיסוד את המנה הממשלתית הבלתי מספקת.

(11) בקיץ עוברות ההוצאות ממצרך זה למצרך אחר.

(14) העליה היא בעיקר במחיר הספירט והגפרורים.

21, 20, 19, 18, 17, 16) החישוב החדשי נעשה על ידי חלוקת ההוצאה השנתית ל-12 חודשי השנה.

(22) האינדקס המציאותי הנו יותר גבוה, לקחנו בחשבון את הדיירים שלא נאלצו להחליף את הדירות.

(23) החישוב נעשה לפי שכר מינימום במוסד עירוני.

(24) לקחנו בחשבון מינימום של מסי הסתדרות, גיוס, קרנות, מסי הכנסה ועיריה כלומר פחות מאשר יש לשלם ממשכורת של 36,540 לירות בהתחשב עם המצב המציאותי, בו נאלצים המשתכרים סכום זה, להשתמש בכל מיני תחבולות למען להוריד ממסיהם.

(25) את מס קופת חולים הוצאנו מתוך סעיף המסים והעברנו לסעיף הבריאות.

14, 13, 12, 11, 10, 4, 3) לא פרטנו את הכמות, כי אין הכמות הזאת נשארת קבועה, למרות זה אפשר לקבוע את ההוצאה בתקציב המשפחה העובדת על מצרך מסוג זה.

ה ע ר ה כ ל ל י ת : על הקורא לזכור, כי החישוב הוא ל-3 נפשות. המסקנה הנובעת מהטבלא הזו היא, שהאינדקס הממשי הו א 0 0 4. את העליה הזאת באינדקס מראה ההבדל בין ההוצאות החדשיות של משפחת פועל בשנת 1939, שהן 9,140 לירות ובשנת 1945 שהן 36,665 לירות. אבל גם האינדקס הממשי הזה שהוא 400 אינו מבטא את המציאות במילואה, היות ולקחנו כבסיס לחישובים את הוצאות החודש האחרון של המלחמה באי-רופה, ואליו השוונו את הערך של אותן ההוצאות בשנת 1939, אולם למעשה אפשר היה להרכיב את סל המזון והוצאות המצרכים שלפני המלחמה יותר זול, מפני כמה וכמה גורמים:

א) זיל המצרכים והשפע בשווקים איפשרו מבחר הרבה יותר גדול ועל כן גם אפשרויות יותר רבות בקלקולציה של משק הבית.

טבלת המחירים של המצרכים החיוניים מאפריל 1939 – אפריל 1944

שם המצרך	המחיר לפני המלחמה	מחיר ממסלתי אומחיר השוק הנורמלי	המחיר בשוק השחור	% השימוש בתוצרת מהשוק השחור	המחיר הריאלי הממוצע	אינדקס ריאלי של המצרך	הערות
לחם (ככר)	0.011	0.033			0.033	300	
זר (אוקיה)	0.027	0.114	0.118	72	0.161	600	
קמח	0.003	0.013			0.013	430	
זכר	0.004	0.009				225	
חלב	0.004	0.016			0.016	400	
בבילה	0.020	0.060			0.060	300	
חמאה	0.028	0.110			0.110	400	
מרגרינה	0.007	0.033			0.033	470	
ריבה	0.007	0.035			0.035	500	
ביצה	0.004	0.023			0.023	575	
רג מלוח	0.008	0.048			0.048	600	
לקרדה	0.015	0.100			0.100	665	
זיתים	0.005	0.045			0.045	900	
סולת	0.004	0.040			0.040	1000	
אורז	0.007	0.014	0.070	50	0.042	600	
שעועית	0.008	0.040			0.040	500	
סבון (חתיכה)	0.012	0.042			0.042	350	
נפט (פח)	0.140	0.200			0.200	143	
גפרורים (קופסה)	0.002	0.008			0.008	400	
סיגריות (20 חתיכות)	0.020	0.060			0.060	300	
תפוחי אדמה * (רוטר)	0.028	0.225			0.225	800	
עגבניות * אוקיה	0.004	0.047			0.047	1175	
מלפפונים *	0.003	0.026			0.026	865	
צנון *	0.004	0.018			0.018	450	
גזר *	0.002	0.030			0.030	1500	
בצל *	0.002	0.032			0.032	1600	
בננות *	0.005	0.043			0.043	860	
מישמש *	0.002	0.015			0.015	750	
תפוחי עץ *	0.008	0.128			0.128	1600	
פרי הדר (חתיכות בגרוש)	45 חתיכות	5 חתיכות				900	
בגד עבודה	0.400	2.000			2.000	500	
נעליים	0.600	2.400			2.400	400	
גופיה, תחתונים, וכו'..	0.040	0.140			0.140	350	
חולצה	0.450	1.350			1.350	300	
חליפת מעיל **	2.500	10.000			10.000	400	
שכר דירה (חודשית)	2.000	2.500			2.500	125	
חנוך (גן עיריה לפי ***)	0.240	0.780			0.780	325	
שכר מינום							
מסים — (מס חבר, גיוס קרנות, הכנסה ***)							
מוניציפלי	0.200	1.200			1.200	600	
בריאות — (מס קופ"ח נכלל בסעיף זה)	0.250	1.000			1.000	400	
תרבות — (עתון, ספריה, קולנוע וכו')	0.200	0.800			0.800	400	
שונות —	0.300	1.200			1.200	400	

* המחירים לירקות ופירות הם לפי החישוב הממוצע בין המחיר העונתי והלא-עונתי. פריטים בטב לא הבאה על אינדקס ירקות ופירות.

**

1939 Utility 1945

גן עיריה	1939	1945
שכר לימוד	0.085	0.330
אוכל	0.150	0.450
סה"כ	0.235	0.780

*** דרגת מס חבר ההסתדרות לפני המלחמה משכר חודשי 8—6 לא"י היתה 0.480 לירות, בזה ק"ח 0.250 לירות. כיום משכר חודשי 25—23 לא"י לפי ההסדר הממוצע משלם החבר כ-1.500 לא"י.

הגורמים לעליית המיסים הם העלאת הדרגות של מס חבר ה"הס" תדרות, תוספת היוקר, יוקר רפואות, מס התגייסות, קרנות, מס ההכנסה הממשלתי ימיסים מוניציפליים גבוהים יותר.

טבלת המחירים של ירקות ופירות לפי מחירי העונה ומחירים לאחר העונה בשנות 1939—1945

שם המצרך	בעונה		לא בעונה		בממוצע		עליה ב-%
	1945	1939	1945	1939	1945	1939	
תפוחי אדמה (רוטר)	0.025	0.100	0.030	0.035	0.028	0.225	800
מלפפונים (אוקיה)	0.001	0.012	0.005	0.040	0.003	0.026	875
עגבניות	0.003	0.025	0.005	0.070	0.004	0.047	1175
צנון	0.003	0.015	0.004	0.020	0.004	0.018	450
גזר	0.001	0.020	0.003	0.040	0.002	0.030	1500
בצל	0.001	0.015	0.003	0.050	0.002	0.032	1600
בננות	0.003	0.030	0.007	0.055	0.005	0.043	860
מישמש	0.002	0.015	—	—	0.002	0.015	750
תפוחי עץ	0.008	0.100	0.008	0.150	0.008	0.125	1560
פרי הדר (חתיכות בגרוש)	75 חתיכות	15 חתיכות	8 חתיכות	2 חתיכות	45	5	900

(ב) טיב המיצרכים, הן מסוג המזון והן מסוג ההלבשה, היה הרבה יותר משובח לפני המלחמה, ע"כ הודות לאיכותם המשובחת אפשרי היה להשתכש בפחות מיצרכים.

(ג) סל המזון מלפני המלחמה, הכיל חלבון (מבשר, ביצים, חלב וכולי) וויטמינים בכמות מרובה יותר מסל המזון של היום. העובדה הזאת מבטאת את הירידה ברמת החיים של ההמונים ובריאותם. בכדי להוכיח את נכונות האינדקס הזה, נפרסם את טבלת המחירים אשר שמשו יסוד לחישוב האינדקס. (ראה את הטבלא המצורפת). צרוף של המספרים הבאים מתוך הסטטיסטיקה של הסוכנות היהודית בצורת הטבלה הנ"ל מוכיח אף הוא שאינדקס היוקר הריאלי הוא 400.

הייצור התעשייתי		ערך הייצור ברוטו		אינדקס היוקר	
1938	100	100	100	100	100
1944	200	800	400	400	400

את גובה אינדקס-היוקר שהוא בערך 400% מוכיח גם אינדקס המחירים הסיטונאים בארץ. בירחון „די באנקר“ מחודש יוני 1945, קובע המחבר את אינדקס המחירים הסיטונאים בארץ בפברואר 1945 ל-353. את המספר הזה מפרסמת הסוכנות היהודית ב„חדשות הכלכלה הארץ-ישראלית“ (יולי 45). אם נוסיף לכך את העליה שבמחיר הקימעוני, הנגרמת על ידי רווחי החנוונים, הרי נקבל את שעור אינדקס היוקר 400 בערך.

למרות זה שהאינדקס הממשי, הנו לפחות 400 והאינדקס הפיקטיבי עמד בחדשים האחרונים של המלחמה בתנועה של סביב 250, הרי גם הגול הזה של שכר הפועלים, בעזרת האינדקס הממשלתי, אינו מבטא את הירידה בשכר הריאלי במלואו.

הטבלא הבאה תוכיח את האינדקס הממשי של תוספת היוקר, הכנסות הפועל בשנת 43 כוללות:

42% — שכר יסוד
45% — תוספת יוקר
10% — שעות נוספות (בתוך 10% אלה שכר היסוד מהווה 5,8% ותוספת היוקר — 4,2%)

3% — פרמיות

100% — בסך הכל

(לפי ד"ר צידרוביץ, ביולטין של המכון לחקר הכלכלה מרץ 1945). טבלא זו מוכיחה: (א) תוספת היוקר בשכר הכללי של הפועל הנה פחות מ-50%, כלומר אינדקס תוספת היוקר הנו קרוב ל-200 לגבי כל השכר; (ב) בעד שעות נוספות משתכר הפועל פחות מאשר בעד שעות העבודה הרגילות. אם נשווה את גובה האינדקס הריאלי שהוא 40 ל-200% תוספת היוקר,

מתקבלת ירידה עצומה בשכר הריאלי של הפועל.

אם נשווה את גובה האינדקס הריאלי שהוא 400 לאינדקס הממשלתי הפיקטיבי, שהוא 259 באפריל 1945 נקבל את התמונה באיזה מדה הצליחו המעבידים להוריד משכרם הריאלי של הפועלים.

על הירידה בתנאי העבודה ובשכר היומי של הפועל מוכיחות העובדות הבאות: יותר מ-10% של זמן העבודה הן שעות נוספות. זאת יש לראות מן הטבלא של ד"ר צידרוביץ, הקובעת ש-10% מן השכר הכולל הם בעד שעות נוספות, והרי השכר בעד שעה נוספת הוא פחות מן השכר בעד שעת עבודה רגילה. יוצא איפוא, שהפועל עובד למעלה מעשרים שעות נוספות בחודש, כ-30 ימי עבודה לשנה, אך לעומת זאת הושג בחלק מן המפעלים הארכת החופש השנתי רק ביום-יומיים. מזה למדים אנו, שיום העבודה הוארך למעשה בשנות המלחמה.

בשנות המלחמה התפשטה בתעשייה השטה של עבודה קבלנית והתחרות בנורמות. ההוכחה לכך 3,3% בתוך השכר הכולל הם פרמיות (מתכת סטנדרט, אריג, יהלומים וכו').

עבודת לילה ועבודת חגים הם הרעה נוספת של תנאי העבודה. ברור לכן, שבשנות המלחמה ירדו תנאי העבודה של הפועלים, אשר היסוד הנורמלי שלהם הוא: 8 שעות עבודה, יום מנוחה בשבוע ועבודה יומית ולא קבלנית. ע"י הארכת יום העבודה ושבוע העבודה וע"י הרחבת שטת העבודה הקבלנית, הצליחו המעבידים, גם להוריד את תנאי העבודה וגם לבלום את העליה בשכר היומי, ע"י הכללת השכר עבור שעות נוספות, ימי חג והתוספת הקבלנית לתוך השכר הכולל.

הרעת תנאי העבודה בתקופת המלחמה התבטאה גם בריבוי של תאונות בעבודה. הצצה קלה לתוך הביולטין הממשלתי לסטטיסטיקה לשנת 1943 מעמי-דתנו על ריבוי מבהיל של התאונות ביחוד בין הפועלות והנוער. מספר התאונות עלה מ-837 תאונות בשנת 1937 ל-4200 בשנת 1941 (מהם 1123 תאונות בתע-סיה ו-1333 בבנין); המספר הכולל של ימי עבודה שאבדו בשנת 1941 נאמר באותם הסיכומים כ-80282 (!). "בתל אביב, המרכז החרושתית הגדול ביותר בארץ קפץ מספר התאונות מ-340 בשנת 1939 ל-2140 בשנת 1942. ציבור פועלי התעשייה גדל באותו פרק זמן פי שנים ולעומתו התרבו התאונות פי ששה. לפי הערכה אחת אבדו במשך 3 השנים הראשונות למלחמה כרבע מיליון ימי עבודה. עקב תאונות ומחלות, נוסף על קרוב ל-100 קרבנות מות ונכים". (אל. ארז במאסף "הפועל בחרושת" ע' 103), לפי דברי ה' קאזנס יוצא שמספר התאונות בארץ גבוה פי 3 מאשר באנגליה.

בישיבה השניה של המועצה לענייני בטחון בעבודה, המורכבת מב"כ הממשלה, בעלי התעשייה, ההסתדרות והמוסדות הרפואיים, אמר ד"ר אלרואי, מ"מגן דוד אדום": כי אין ארץ בעולם, שבה יגיע מספר התאונות לשיא כזה

שאליו הגיעו בארצנו. 98% של התאונות אפשר למנוע מראש, אילו היה קיים פיקוח מתאים ויעיל, ואילו ניתנה הדרכה ממשית לפועלים.

כזאת היא התוצאה הממשית מעייפות אל-אנושית של פועלים, פועלות ונוער, העובדים שעות גוספות רבות, משמרות לילה מיגעות, לעתים בלי יום מנוחה לשבוע, בשיטת הזעה הקבלנית ובגורמות מופקעות. בתנאים סניטריים ירודים, בדוחק ומחנק, במצב של תזונה בלתי מספקת זירידה מתמדת בבריאות, עקב שכר בלתי מספיק ויוקר חיים מחפיר.

מדי חודש בחודש גדל המרחק בין שכרם הריאלי של הפועלים ובין היוקר הגובר. בהתחרות זאת בין ההתיקרות ובין תוספת שכר היסוד, ואינדקס תוספת היוקר, השכר פיגר יותר ויותר.

ומצד שני גדלו מיום ליום רווחי המעבידים. הסבלא הבאה, מתוך "חדשות הכלכלה הארץ ישראלית", (יולי 1945) מוכיחה זאת בעליל:

מ ס פ ר י ה א י נ ד ק ס (לפני המלחמה = 100)			
מורס	פקדונות ומחזור המטבע (1)	מהירים סיטונאים (2)	יוקר החיים (3)
1942	154	249	186
1943	256	291	218
1944	429	313	236
1945	497	319 (4)	258

ה ע ר ה :

(1) אופיני לגידול רווחי המעבידים.

(2) אופיני להפקעת המחירים.

(3) אופיני לסטגנאציה של השכר.

(4) את אינדקס המחירים הסיטונאיים, במרץ 1945, מגישה הסוכנות באותו מ"ס הירחון לפי הערכת כלכלן אנגלי ל-353, אנו חושבים את הערכה הזאת לנכונה יותר.

מכאן המסקנה: ההפרש בין האינדקס הריאלי ושכר הפועלים נפגט

לקופת המעבידים.

גידול וגיבוש של הפרולטריון התעשייתי בשנות המלחמה, בתנאים של הורדת רמת חייהם של הפועלים, מול התעשרותם של הרכושנים ומדיניות אנטי-פועלית של הממשלה, גרם להתחדדות הניגודים המעמדיים ביישוב.

8. גל השביתות

בשנת 1944 התפשטו שביתות בעיקר בענפי תעשייה גדולים, כאחת הן היו

זמם ממושכות יותר.

1944	1943	1942	1941	1940
85	126	88	71	89
247705	107625	134226	29955	24361

מספר ימי הבטלה
מספר השביתות

מטבלא זאת נראה, שגל השביתות, שפרץ ב־1942* עלה בשנת 1943. שנת המיפנה לסטביליזציה וגיבוש התעשייה ולא ירד בשנת 1944. (* הבסיס המעמדי של השביתות בשנת 1942, היה צר בהרבה מזה של 1944-45 באשר בגל השביתות הקודם, האינציאטיבה להתקפה מעמדית היתה בידי הבורגנות במדה רבה יותר ורוב השביתות פרצו להגנת התנאים הקיימים ולכל היותר בדרישה לתוספת יוקר. מלחמה לחוזים קולקטיביים ולדרישות סוצי-אליות התנהלה במידה מצומצמת מאד.

העליה בגל השביתות חלה כתוצאה הן של המצב החומרי הירוד של הפועלים והן של התארגנותם בתנאים הסטאביליים יותר, של מאמץ מלחמתי, של תעסוקה מלאה וקביעות במפעלים. השביתות בתעשיית היהלומים, אינן מש-נות שינוי יסודי את ההערכה הזאת. היו היוו 70—60 אחוז מהמספר הכללי של ימי השביתות בכל אחת משלוש השנים האחרונות. (1942-43-44).

השביתות היו יותר ממושכות, כתוצאה מהתרחבות הבסיס המעמדי. דרישות הפועלים הכילו מחוץ להעלאות בשכר ותוספת יוקר גם דרישות סוציא-ליות ותביעה לחתימת חוזי עבודה קולקטיביים. היתה זאת התפתחות לקראת מלחמה על חוקת עבודה וחוקה סוציאלית.

א ח ו ז ה ש ב י ת ו ת

1944	1943	1942	1941	
40,5%	42%	59,5%	64%	שאלות שכר עבודה ותוספת יוקר
46%	38%	34%	30,5%	חלוקת עבודה, פטורים, תנאים
13,5%	20%	6,5%	5,5%	סוציאליים וחוזי עבודה
שונות				

הטבלא הזאת, המוכיחה עליה מתמדת של השביתות על רקע דרישות מעמדיות-סוציאליות, אינה מבטאה את העליה הזו במלואה. כך, למשל, שביתות פועלי היהלומים, אשר הנקודה המרכזית בהן היתה: כיבוד החוזה הקולקטיבי — גכללות משום מה על ידי פרויס בקטיגוריה של שכר ותוספת יוקר. במידה רבה המצב דומה גם בשביתות אחרות. את זאת מוכיחה הטבלא על:

ה ש ב י ת ו ת ה ע י ק ר י ו ת מ ש נ ת 1944

ה ש ב י ת ה	ה ס י ב ה	ימי בטלה
רבע ראשון		
ביח"ר לעפרונות "מולדת" בת"א פטורי פועלים, אחרי שהתארגנו בהסתדרות		1368
פלאלום, רמת גן	הורדת שכר העבודה	1590

ר ב ע ש נ י			
א. ב. ג., מחט, ת"א	השתתפות המעביד בקופת תגמולין	3000	
ארמו, כפתורים, רמת גן	העלאת השכר היסודי,		
	הגדלת החופש השנתי	1440	
הגמר, ראשון לציון	העלאת השכר וחופש שנתי	1600	
שביתה כללית במקצוע היהלומים	תביעה לקיום חוזה ארצי בקשר		
	עם הסעיפים על שכר מינימום,		
	תוספת יוקר וכו'	182000	
ר ב ע ש ל י ש י			
"פרימן", רמת-גן	העלאת שכר היסוד וכו'	1800	
זן-הכל, חיפה	הפרת הסכם והורדת שכר העבודה	700	
תעשיה חימית, פתח תקוה	פטורי פועלים בלי תשלום פצויים	1800	
השבתה בביח"ר "עליון" נתניה	סירוב הפועלים לעבוד שעות		
	נוספות בלי תשלום נוסף	4500	
גביש, ראשון-לציון	העלאת שכר היסוד, חופשת לידה,		
	השתתפות בקופת התגמולין,		
	תיקון המצב הסניטארי וכו'	18200	
אופיר, יהלומים, נתניה	פטורי פועל	6000	
ר ב ע ר ב י ע י			
המלחים, תל אביב	פטורי עובדים	2500	
משי זקס, תל-אביב	העלאת שכר ותביעות סוציאליות	1800	
יעקובוביץ (אריגים) בני-ברק	הטבת התנאים הסוציאליים, תוס'		
	פת לילה למשמרת שלישית,		
	חופש שנתי וכו'	1800	

את החרפת המערכה המקצועית מוכיחה גם עמדתם של המעבידים, המת-
בניאח בריבוי מתמיד של ההשבתות וזמנם הממושך.

1944	1943	1942	1941	1940	
11	8	6	9	4	מספר ההשבתות
13574	7051	845	16002	802	ימי בטלה

יש להעיר, שההשבתות בשנת 1941 נגרמו על ידי קומבינציות ספסריות
של מעבידים, אשר התקיפו את התנאים והשכר של הפועלים באופן ישיר, בנצלם
את המצב הבלתי סטבילי והפרוע בתעשיה ואת אירגונם החלש של הפועלים.

ההשבתות של שנת 1944 הן תכסיסיות ומיועדות בעיקר לעמוד נגד דרישות הפועלים ולמען הוצאת האינציאטיבה מידיהם (כגון ההשבתה במצבעות). את התפתחות ההכרה המעמדית בשטח המקצועי, מציינת העובדה שבשנת 1941 רק 17,7 אחוז מהשביתות נסתיימו בבוררות ואף כאן רק על חלק מהדרישות. את העובדה הזאת יש לזכור כי היא סותרת את השיגרה, הנפוצה בין הפועלים על ידי המזכירים, שכאילו "כל השביתות נגמרות בבוררות, ולכן לא כדאי לשבות".

הערה לפרק: גל השביתות.

הטבלאות והמספרים בפרק זה לפי הח' פרויס "דבר" 23.5, הממשלה מביאה נתונים אחרים, הכוללים לא רק את השביתות בתעשייה היהודית, אלא את כל השביתות בכל ענפי המשק היהודי, הערבי והממשלתי.

9. הטקטיקה של התאחדות בעלי התעשייה במלחמתם

ה"התאחדות" העריכה את הסכנה שבהתפשטות המלחמה המקצועית על בסיסה המורחב (מלחמה לחוזים קולקטיביים ותנאים סוציאליים) בתקופת גיבוש פרולטריון תעשייתי בארץ. הרכושנים והממשלה העריכו שהבסיס החדש הזה של המלחמה המקצועית, מהווה שוב מלחמה מעמדית לחוקים של פקוח על רווחי התעשייה וחוקים נגד ספסרות, על הגבלות זכויות המוגנופולים, נגד החוקיים האנטי-פועליים והאנטי-דמוקרטיים ובעד חוקת עבודה מתקדמת. "ההתאחדות" יצאה על כן להתקפה נגדית, בכוונה לרסן את גל השביתות ולקדם את הסכנות הפוליטיות-מעמדיות, הכרוכות בו. "ההתאחדות" העדיפה את החשבון המעמדי המרחיק לכת של בעלי התעשייה על פני הפסדים זמניים הכרוכים במערכה זו.

מול התארגנות פועלי התעשייה למלחמה על חוזים קולקטיביים ותנאים סוציאליים, פתחה ה"התאחדות" במלחמה על קרטליזציה וחוזים קרטליים. המלחמה הזאת מתנהלת מצד ה"התאחדות" בהסוואה של הסכמתה היא לחוזים קולקטיביים (למשל, במתכת). חוזה קולקטיבי יוצר ביטחון וקביעות לפועלים במפעלים, באשר תנאי העבודה ושכרם מוגדרים ומובטחים לזמן קבוע ואירגונים מוכר. על ידי כך מאחד החוזה את הפועלים ליחידה מגובשת, יוצר תנאים לחיזוק אירגונים הפנימי ומעמידם מול המעבידים, ככוח מאוחד ומלוכד. חוזה קולקטיבי ארצי לענף עבודה מסוים — מאחד את הפועלים באגודתם על בסיס השוואת התנאים, יוצר תנאים למלחמה מקצועית של ענף שלם, ומעלה את כוחם של הפועלים, על ידי הגברת משקלם של המפעלים הגדולים והמאורגנים היטב בתוך כל ענף עבודה. היות והיזמה של מלחמה לחוזים קולקטיביים באה מפור-עלי המפעלים הגדולים והמאורגנים יותר — הרי במלחמה על חוזה קולקטיבי ותנאים סוציאליים, דרישות הפועלים הן להעלאת התנאים והשכר לדרגה של המפעלים, המבוססים והמאורגנים. העדר חוזים קולקטיביים-ארציים גרם להב-

דלים ניכרים בשכר ובתנאי עבודה בין מפעל ומפעל באותו ענף עבודה. השכר והתנאים בכל מקום נקבעו על ידי מלחמת הפועלים במקומות העבודה, ויעילותה של מלחמה זו נקבעה על ידי תנאי המקום ומשקל הכוחות המעמדיים העיקריים של פועלי המקום. מצב זה גורם לכך, שפועלי המפעלים הגדולים והמאורגנים יותר טוב עקב העדר נסיון וחינוך מעמדי — מעדיפים לעתים את החוזה המקומי על החוזה הקולקטיבי לפי ענפי תעשייה, בראותם את חשבונם הכלכלי הרגעי ולא את ההיקף המלא של המלחמה המקצועית-מעמדית (למשל „ארגמן“). (ראה „קול העם“ מספר 1945,5) את חוסר הבנה זו אצל חלק מהפועלים לאינטרס המעמדי הכללי מנצלת לעתים קרובות „ההתאחדות“, על ידי :

(1) הגברת הלוקאליזציה של המלחמה המקצועית בדרך של הגברת ההבדלים בתנאים ובשכר באותו הענף במקומות עבודה שונים (אריג, מזון, מפעלים כימיים).

(2) מלחמה לחוזים קרטליים, אשר מכוונים ל„השוואה למטה“, כלומר הבסיס לתנאי עבודה ושכר הוא הממוצע בין המפעלים, שבהם הפועלים מאורגנים יותר טוב ובין המפעלים בהם, עקב אירגונם החלש של הפועלים, התנאים והשכר ירודים (מתכת, מצבעות).

בד בבד עם המלחמה להורדת השכר והתנאים, שואפת ההתאחדות תוך מלחמה על קרטליזציה, להבאיש את ריחו של החוזה הקולקטיבי ולבלום את מלחמתם של הפועלים עליו. כך הצליחו המעבידים להגיע לחוזה קרטלי בעזרת בוררות ממשלתית בענף הטבק. (ראה „קול העם“ מספר 9 „לקח בוררות ממשלתית“). מצבם של פועלי היהלומים, שהנו טוב ממצבם של הפועלים בענפי תעשייה אחרים ואשר שופר בתקופת המלחמה, בתוקף השגת חוזה עבודה לכל הענף — מוכיח את יעילות החוזה הארצי.

על התפשטות גל השביתות ענתה ה„התאחדות“ בהשבתות. ההשבתות אירגנו על ידי המעבידים, במלחמתם על היוזמה במערכה הזאת ובנסותם על ידי התקפה פסיכולוגית להחליש את אמונם של הפועלים בהצלחת השביתה ולהוכיח להם, כי גם במצב של קוניוקטורה, אין המעבידים מפחדים מפני שביתה. ההשבתות שהן אמצעי מלחמה יקר מאד למעבידים בודדים, אופשרו על ידי קרן השביתה וההשבתה של ההתאחדות אשר על חיזוקה הוחלט בכינוסה האחרון של „התאחדות בעלי התעשייה“. מידת האירנטביליות של האמצעי הזה עבור המעבידים תלויה בכושר עמידתם של הפועלים המושבתים ובמלחמתם על דרישת דמי השביתה, כתנאי להפסקת השביתה — מפלתם של המעבידים ב„משי-זקס“, יהלומים, „ארגמן“, „קשת“, „דלפינר“, „גביש“, „תרזה“ ועוד — הוכחה חותכת לכך. השביתה הממושכת ביותר בארץ, של פועלי „תרזה“, אשר במרכז מלחמתה עמד ענין דמי השביתה — היא דוגמה חותכת להבנת הפועלים והמעבידים גם יחד לגבי הערך העקרוני של דמי שביתה.

במלחמה נגד גל השביתות התחילה ה„התאחדות“ לפרסם „רשימות

שחורות של פועלים שובתים, אשר אוסרת על כל המעבידים להעסיק שובתים בעבודה זמנית במפעלם. ביטול „הרשימה השחורה“ על ידי פועלי „גביש“ ופועלי בנין בית החרושת לבירה בראשל"צ על ידי אולטימטום של שביתה — כתגובה לטירוב המעבידים לקבל לעבודה זמנית את שובתי „תרזה“ — מלמדת את פועלי התעשיה כיצד לבטל את „הרשימה השחורה“.

המעבידים מנסים לפעמים למלא את דרישות הפועלים, אך יחד עם זה מסרבים הם לחתום על חוזה עבודה („תרזה“), לפעמים מנסים הם על ידי צרוף שותפים חדשים למפעל („פשינגר) או על ידי שנוי שם במפעל („תרזה“ „תרזה“) לשבור את החוזה או לא להכיר בזכויות הוותק של הפועלים, בטענה כי ההסכם נעשה עם ההנהלה הקודמת.

הנימוק האבסורדי הזה אילו היה מתגשם בתעשיה, היה יוצר תקדים, אשר פירושו הנכון הוא, כי די לבעלי התעשיה להוסיף אות אחת על שלט מפעלם, כדי לבטל את כל זכויות הותק של הפועלים, או מספיק היה לצרף שותף למפעל, כדי להוריד את הפועלים לדרגת מתלמידים.

המעבידים מנצלים את החוקים האנטי-פועליים ואת עמדת הממשלה לטובתם, כמו כן את מדיניות „שלום בית“ של מנהיגי ההסתדרות, כדי להחזיר את יחסי העבודה בתעשיה למשטר של בוררות חובה.

המעבידים משתדלים לפטר פועלים, בהתקרב יום השנה לעבודתם באותו המפעל, להחליפם בפועלים חדשים, כדי להפחית את זכויות הותק של הפועלים ולא להגדיל את מספר הפועלים הקבועים ועל ידי זה להחליש את עמדתם והשתרשותם במפעל, על ידי חילופים בין המפעלים בפועלים הנהפכים לבלתי קבועים. כך משתדלת ה„התאחדות“ להגדיל את מספר מחוסרי העבודה, כדי להוריד את שכר העבודה והתנאים ולהחליש את גכונות כלל צבור הפועלים למלחמה מקצועית, תוך יצירת בהלה של פיטורים ואי בטחון כלכלי על ידי יצירת חוסר עבודה מלאכותי. הממשלה, אף היא מעודדת את השיטות הנ"ל.

דוגמה מאלפת לתכסיסי המונופולים הזרים בשותפות עם „התאחדות בעלי התעשיה“ מצד אחד ולתהליך הפרולטריוציה של פועלי התעשיה בארץ, היא שביתה „נשר“.

מלחמת פועלי „נשר“ מסמלת את תהליך העמקת ההכרה המעמדית של הפרולטריון היהודי בארץ באותה מידה שההתפתחות של חברת „נשר“ (שהתפתחה ממפעל „לאומי“ לסניף של הטרוסט העולמי למלט פורטלנד) מסמלת את תהליך המונופולווציה של התעשיה ה„עברית“. מדוע עמדה החברה בסירובה העקשנית למלא את דרישות הפועלים, בו בזמן שלמלט מובטח שוק עולמי לכמויות מלט בלתי מוגבלות הן באירופה ההרוסה, העומדת לפני שנים של בניה — והן בארץ, העומדת ערב תקופה של בניה מוגברת? התשובה היא: המונופוליסטים היו בטוחים שהפסד השביתה יוחזר להם ע"י העלאת המחיר

בשוק העולמי ובראש וראשונה בארץ, כי הלא בידם הוא המונופול. כתוצאה מן השביתה רעבה הארץ למלס במידה יתירה, ולכן ידעו בעלי המפעל, כי יעלה בידם להעלות על נקלה את המחיר בשוק השחור ואף את המחיר הממשלתי. הדבר הזה עלה באמת בידי החברה. ב"ידיעות אחרונות" מיום 25.5.45

תחת הכותרת "את ההסכם עם פועלי "נשר" ישלם הציבור" אנו קוראים: "כל טון מלט מתוצרת "נשר" יעלה מעתה במאתים וחמשים מיל יותר כאשר עד עתה, בגלל התוספת בשכר, שהנהלת המפעל אישרה לפועלים. העבודה בבית החרושת תתחדש בשבוע הבא, לאחר שמועצת האספקה המלחמתית אישרה את ההסכם עם הפועלים".

מובן גם שמועצת האספקה המלחמתית אישרה גם את העליה במחיר המלט. חברת "נשר" והמונופול הבריטי היו בטוחים, כי בעזרת הממשלה הם יתגברו על כל התחרות (של המלט הסורי, למשל).

החברה התכונה להטיל על השובתים את האחריות בעד הרעבת הארץ למלט והפקעת המחירים וליצור לחץ "ישובי" על השובתים בדרך זאת. חברת "נשר" השתדלה ללחוץ על הנהגת ההסתדרות ועל הפועלים השובתים להכנע ע"י הפצת שמועות שבית-החרושת למלט עומד להפתח בג'ין (נסיון זה לנצל את האידיאולוגיה הכיבושית של מנהיגי ההסתדרות לשם שבירת השביתה — נכשל הפעם הודות לעמדתו של מעמד הפועלים בארץ, שהקים חנועה של סולידריות סביב שביתה זו).

כתוצאה מן השביתה נוצר מצב של חוסר עבודה במקצוע הבנין והחברה ניסתה לנצל את המצב הזה, כדי להשפיע על פועלי הבנין ועל פועלי הלשכה לארגון התנגדות לשביתה — וע"י כך לפלג את מעמד הפועלים ולשבור את שביתה "נשר". לימן החברה התיצב מיד "סולל בונה", אשר השבית הראשון את פועליו במחצבות "נשר".

ההון הבריטי, הממשלה וה"התאחדות" שאפו לחסל את גל השביתות ע"י שבירת השביתה ב"נשר". שביתה "נשר" היא עדות חותכת לכך, שבכוחם של המונופוליסטים להפריע לחייה הכלכליים של הארץ.

הועידה העולמית של האגודות המקצועיות בלונדון קבלה החלטה "להג-ביל את פעולותיהם של המונופולים והקרטלים העולמיים".

שביתה "נשר" מראה בעליל עד כמה ההחלטה הזאת היא לטובת האינטרסים של הארץ. השביתה הוכיחה כמובן, כי אין מספיקה מלחמה כלכלית גרידא של הפועלים. הגשמת החלטות ועידת לונדון בדבר פיקוח על הקרטלים והטרוסטים העולמיים והתוצאות הרציניות של השביתה ב"נשר" — מעמידה את השאלה בדבר מלחמה פוליטית למען פיקוח צבורי על פעולותיה של חברת "נשר", חברת סטיל, חברת החשמל, חברת האשלג ואחרות.

המסקנה היא, כי מוסדות דימוקרטיים בארצנו שבסמכותם יהיה פיקוח על פעולותיהם של הטרוסטים, יוכלו לחסל את הדיקטטורה של המונופוליס-

טים ולהבטיח את דרישותיהם הכלכליות והסוציאליות של מעמד הפועלים.
10. ההשגים והמסקנות מהמלחמה המקצועית בגל השביתות

התרחבות הבסיס המעמדי בגל השביתות משתקפת בשיפור מסוים בשכר ותנאי העבודה (יהלומים, "משי זקס", "ארגמן", "המלחים", "סיליקט", "גביש", "נשר" ועוד) ובעיקר, במלחמה לחווה הקולקטיבי ולדרישות סוציאליות. מלחמה זאת עברה למעשה על פני החוקים האנטי-פועליים של הממשלה ועלתה על שלב גבוה יותר המתבטא בהישגים לגבי דמי השביתה והכשלת השיטה הריאקציונית של הטלת בוררות חובה.

לשם סיכום הנסיון של המלחמה המקצועית של פועלי התעשייה בתקופת גל השביתות, נביא כמה מסקנות שפורסמו בשעתן ב"קול העם":
ל ב ע י ת ה ח ו ז ה ה ק ו ל ק ט י ב י

"המלחמה לחווה קולקטיבי ע"י העלאת השכר והשוואת התנאים "למעלה", כלומר לסי התעריף הגבוה ביותר, היא מלחמה לאחדות מלחמתית של הפועלים על התנאים והשכר בענפים שלמים והפניית הנשק הפועלי החד ביותר נגד הקונטליזציה".

(סביב שביתת "ארגמן", "קול העם", מס' 5, 1945)

המלחמה על חווה קולקטיבי היא מלחמתם של כלל פועלי התעשייה, כי ללא חווה קולקטיבי מופקרים הפועלים לחסדו של המעביד ומעמדם — כמעמד פועלים בלתי קבועים — ללא הבטחת וותק ופיצויים, דמי מחלה, חופש וגם ללא הבטחת שכר — כל אלה תלויים בהנהלה ובחשבונותיה הספסריים.
(סביב שביתת "תרוזה", "קול העם" מס' 12, 1945)

ל ב ע י ת ד מ י ש ב י ת ה
"השובתים חייבים מיד להציג את דרישת דמי השביתה. המעבידים חייבים לשלם את הפיצוי המלא בעד ההפסד, שנגרם לפועלים על ידי השביתה. אסור להשאיר בידי אויבי מעמד הפועלים את נשק הטענה, השגורה בפיהם, כי השביתה היא "אירגוניבילית" בשביל הפועלים — הטענה, האומרת כי "הרי הפסדתם בשכר ימי העבודה של זמן השביתה יותר מאשר השגתם בדרישותיכם". המלחמה על דמי שביתה חשובה עוד מטעם זה שתשלום דמי השביתה מכביד על "קרן השביתה" של המעבידים, הנוכחים לדעת, כי השביתה אינה עולה להם ב"זול". דמי שביתה היא דרישה עקרונית אשר בצד החווה הקולקטיבי, יש לה חשיבות מכרעת". (סביב שביתת "תרוזה", "קול העם" מס' 12, 1945).

אחת המטרות הטקטיות החשובות במלחמה מקצועית היא להביא — עם הנצחון בשביתה — לא רק להשגת הדרישות שעליהן התנהלה המערכה, אלא גם לידי פיצוי הפסדי הפועלים בימי הבטלה במשך השביתה.

את הפיצוי הזה אפשרי והכרחי להשיג על ידי מלחמה נמרצת להשגת דמי השביתה מהמעבידים ובהסיעות בעבודה זמנית במקומות עבודה שונים — תוך

מלחמה סולידרית של ציבור הפועלים ב"רשימה השחורה" של ה"התאחדות", —
ובקרן השביתה

המלחמה ל"דמי שביתה" בשביל פועלי "ארגמן" השובתים ודמי השבתה
בשביל פועלי "קשת" ו"דלפיגר" המושבתים היא דרישה, אשר בלעדי השגתה יהיה
נצחון הפועלים חלקי ומקומי. השגת הדרישה ל"דמי השביתה" משווה לנצחונם
אופי של נצחון בלא ומכריע של כל צבור הפועלים על ה"התאחדות" שיהדוף את
התקפת ההתאחדות על מעמד הפועלים. (סביב שביתה "ארגמן" קול העם מספר
(5 1945).

"הפועלים מבינים שחזירתם לעבודה ללא דמי שביתה פירושה כשלון ואי-
בטחון לעתיד. בידי המעבידים נשארת האפשרות לספסר ברעב משפחות הפועלים
ולהשבית את העבודה ללא דמי אבטלה, במקרה שהם לא ישלמו דמי שביתה".
(שביתה תרזה נמשכת", "קול העם מספר 31, 1945)

בעית הבוררות

"בוררות זאת היא כניעה ללא תנאי, היות ובוררים הם: נציג ההתאחדות
נציג הנהגת ההסתדרות ונציג "אזרחי" — ניוטרלי — כלומר, במקרה הטוב ביותר
— שני נציגי הרכושנים נגד "נציג פועלים" — אחד. (בעית מעמד הפוע-
לים", קול העם מספר 13, 1945).

"בוררות חובה הן כחוקה ממשלתית, הן כמסורת הסתדרותית מפקירה
את הפועלים לחסדם של המעבידים והממשלה ומשמיטה את הקרקע מתחת לכל
פעולה ומלחמה עצמאית של הפועלים וההסתדרות". ("בוררות ממשלתית" —
סביב בוררות לפועלי הטבק, "קול העם" מספר 9, 1945).

בין ההישגים החשובים, בפתוח המלחמה המקצועית, יש לציין את הדרישות
להטבת המצב הסניטרי והבטחון במקומות העבודה, המהווים חלק חשוב מהד-
רישות, שהוצגו על ידי הפועלים למעבידיהם בחווי העבודה הקולקטיביים
החדשים או המחודשים.

קיימים שני חוקים למניעת תאונות בעבודה. האחד משנת 1926, מטיל פקוח
על דודי קיטור ומחייב סידורי זהירות מסויימים, לעומתו מחייב חוק שני את
המעבידים לאמצעי זהירות מסויימים למנועים ולכל חלק של מנגנון מיכני אשר
יש בו סכנה לעובדים. המעבידים חייבים לאפשר לפקידי הממשלה, הממונים על
כך, את בדיקת המכונות וכו'.

חוק הפיצויים במקרי אסון בעבודה מחייב במקרה מות תשלום חד-
פעמי לבני משפחתו של הפועל, שהתקיימו משכרו, שאינו יכול לעלות על 300
לירות: במקרה של איבוד כוח עבודה מקבל הפועל תשלום שבועי. התשלום
השבועי המכסימלי הוא לירה וחצי.

הפועלים למדו מנסיונם מה הוא "הערך" של חוק כזה בתנאי היוקר
בארץ. בגל השביתות האחרון נתגבשה ההבנה הזאת המשתקפת בדרישות הפועלים
בנידון זה.

פועלי התעשיה הבינו שאסור לעבור במשא ומתן עם המעבידים על דרישות שכר וכדומה מבלי להעלות גם את הדרישות לתנאים סניטריים על סדר היום ולהקציב להם את המקום הראוי. את המלחמה הזו יש לקשור עם מלחמת ציבור הפועלים על חוקת עבודה ליום עבודה של 8 שעות, חיסול שיטת הקבלנות ושיטת הפרמיות, אשר הנן סיבה חשובה לריבוי התאונות. נוסף לכך יש לדרוש איסור עבודת-לילה לנשים ונוער, הפסקת צהרים וארוחת בוקר סדירים על חשבון המעביד וועדת בקורת משותפת של ב"כ הפועלים והמעבידים למניעת התאונות. ברם בהישגים לוקאליים לא די. צריך ליצור לחץ מתמיד על הממשלה ולדרוש הגשמת פיקוח יעיל וקפדני במקומות העבודה, להעניש את העבריינים על חוקי הבטחון בכל חומרת הדין. חוק הפיצויים הקיים עבר עליו הכלח. תנאי היוקר המבהילים שמים ללעג ולקלס את מיכסת הפיצויים הקיימת עתה. מלחמתנו על שינוי החוק צריכה לכלול דרישה לתשלום פיצויים בגובה של 100 אחוז של השכר, לרבות הוצאות הרפוי לכל זמן הטיפול.

יש לדחות את הנוהג הקיים בארצנו שלפיו רוב רובו של הביטוח הסוציאלי למקרי תאונה, מחלה, נכות ומות רובץ על הפועל. הגדלת מכסת הפיצויים קחד ושקידה על תשלום בגובה המתאים למס המקביל של קופת החילים מאידך עשויים, במסגרת המלחמה הכללית של מעמד הפועלים להטבת תנאיו הסוציאליים, להביא לידי מפנה רציני לטובה ולמניעת תאונות עבודה רבות. כשהתאונות תעלינה לממשלה ולמעבידים ביוקר — הם יהיו נאלצים לאחוז באמצעים הדרושים כדי למנוע אותן הן על ידי פיקוח ממשלתי ממש, והן על ידי שיפורים בתנאי העבודה.

11. ההתפתחות המעמדית בגל השביתות

גל השביתות האחרון שיפר במידת מה את תנאי העבודה של פועלי התעשיה.

אך הישגו הפוליטי-מעמדי, אשר חשיבותו עולה על עצם השיפורים הכלכליים מתבטא בראש וראשונה ביצירת תנאים מעשיים לחוקת עבודה. היוזמה בהתמודדות הכללית הזאת היא בידי מעמד הפועלים. הישגי ההוויים הקולקטיביים ברוב ענפי התעשיה, הכוללים תנאים סוציאליים. כגון חופש שנתי, וותק וחופש לידה, תוספת לשעות נוספות, שיפור מה בתנאים הסניטריים, הכרה בועד המקום ובוועד האגודה; כל ההישגים האלה מהווים התקדמות ניכרת במלחמת מעמד הפועלים בארץ ומחייבים את הממשלה והבורגנות לויתורים לא רק בשאלות כלכליות של שכר ותנאי עבודה, אלא גם בשטח המעמדי.

התפשטות גל השביתות וההסתערות המעמדית בארץ מחד וההתפתחות האנטי פאשיסטית הבין-לאומית, המחייבת שינויים מסויימים בשיטות השלטון האימפריאליסטי מאידך הכריחו את הממשלה והבורגנות לנסיגה, בפרסמה את הצעת החוק להגנת העובד. החוק הזה קובץ אי אלו הבטחות להגנת האשה

והנוער העובד ולשמירה על הפועל מתאונה בעבודה. אין בהצעת חוק זה שום דבר שיחייב חווה עבודה, הכרה בועד המקום ובמוסדות האגודה, הבטחת שכר הוגן, הגדרת אורך יום העבודה וזכויות סוציאליות של הפועלים — ואין שום דבר על בטול חוזי החירום האנטי-פועלים. ברור לנו על כן, שגם לשם הגשמת הסעיפים, הכלולים בהצעת החוק הזה, ובעיקר, לשם הרחבתו עד כדי חוקת עבודה מתקדמת, דרושה מלחמה מעמדית מתמדת. אולם, עם כל זאת, את עצם פרסום הצעת „חוק הגנת העובד“ יש לראות כהישג מעמדי ודימוקראטי מסויים. התוצאות המקצועיות-המעמדיות עקב גל השביתות התבטאו בתוספות אלו: התחזקות ציבור הפועלים השכירים בארץ והתבססותם בתעשייה. התחדדות המלחמה בשטח הכלכלי-מקצועי בין מעמד הפועלים ובין הרכוש שנים והממשלה הגדילה את האפשרויות להתפתחות ההכרה המעמדית בין המוני הפועלים.

הפיכת חלק של חברות ההון הארציות לסניפים של קרטלים בין-לאומיים גרמה לכך, שכמה מהשביתות האחרונות של פועלי התעשייה היו בעקיפין חלק ממלחמת החזית הדמוקרטית הבין-לאומית נגד המונופולים והקרטלים. מלחמת פועלי התעשייה, שהתפשטה על עובדי השירותים הממשלתיים (רכבת, דואר וטלגרף) פקידים, ומורים משווה למלחמתם אופי של מערכה כללית של שכבות עובדים רחבות בארץ נגד הניצול הקולוניאלי של הממשלה ובעלי ההון המונופוליסטי.

המלחמה המשותפת של פועלים או פקידים, יהודים וערבים, ברכבת, דואר, טלגרף ובקמפים מבטאה את ההתנגשות של האינטרסים של העמלים בארץ עם מדיניות השעבוד הקולוניאלי של הממשלה.

הניצול המוגבר של הפרולטריון ושכבות העובדים בארץ, נסיונות הבורגנות החוזרים ונשנים לוריד את רמת החיים של מעמד הפועלים ולקצץ בזכויותיו, התגברות השפעת המונופולים והמדיניות הריאקציונית של הממשלה — תהליך המחריף עם העברת המשק מפסי מלחמה לפסי שלום, הקשור בבעית ההתחרות והשיווק של מוצרי התעשייה בשוקי הארץ והארצות השכנות — כל אלה מביאים להחרפת המלחמה המעמדית ודוחפים את הפרולטריון היהודי להתנגשויות עם הקו הבילטמוריסטי, המבטא את האינטרס של הבורגנות הגדולה, הקשורה עם ההון הזר ועם המדיניות של השלטון האימפריאליסטי. על רקע זה נוצרים תנאים נוחים יותר לשיתוף מלחמה של פועלים יהודים וערבים ושיתוף פעולה בין שני עמי הארץ.

12. הצדדים הלוקיים במלחמת מעמד הפועלים בתקופת המלחמה

המלחמה הכלכלית המקצועית של מעמד הפועלים הכשירה את הקרקע לצמיחת הכרה מעמדית ודמוקרטית בלון ציבור הפועלים והמוני העם. אולם למרות זאת יש לציין, כי בדרך כלל, רובו של ציבור הפועלים לא קשר את

המלחמה המקצועית-כלכלית עם המלחמה הפוליטית. הדרישות של הפועלים היו כלכליות גרידא. מבחינה מעמדית פוליטית לא אורגנה המלחמה. השביתות לא היו מלוות בדרישה מהממשלה לחוקק חוקת עבודה פרוגרסיבית בארץ, אשר תגן על מעמד הפועלים. הפועלים לחמו לדרישות סוציאליות ואף השיגו אותן במפעלים רבים. אף הדרישה לחווה קולקטיבי נתמלאה בענפי תעשייה שונים. אך המלחמה הזאת לא הועמדה בדרישה כללית, פוליטית, התובעת מהממשלה ערובה חוקית להישגים המקצועיים והסוציאליים. ההישגים היו מקומיים בכל מקום עבודה לחוד. ובלתי מובטחים על ידי חוק ממשלתי.

אפילו המלחמה בחוקי העבודה האנטי-פועליים (כגון החוק האוסר שביתות, המקפיא את השכר והמרתק את כחות האדם), לא התנהלה כמלחמה פוליטית-מעמדית, כללית. הפועלים הגנו על זכותם לשבות בכל מקרה לחוד. מלחמה זו היתה נכונה. אך יחד אתה היתה צריכה להתנהל המלחמה הפוליטית-הכללית. בתקופת המלחמה האנטי פאשיסטית — אחד התפקידים הפוליטיים המרכזיים של מעמד הפועלים היה במלחמתו לאירגון יעיל של המאמץ המלחמתי אשר היה והסיסמה הדמוקראטית ביותר והנשק היעיל ביותר בידי מעמד הפועלים. המאמץ המלחמתי בתכנון הנכון התבטא בסיסמה הדורשת מהרכושנים "שוויון בקרבנות", הקושרת את ידי הספסרים והמונופולים, המחזקת את ידם של אירגוני הפועלים בפיקוח על הייצור ועל רווחי המלחמה על ידי יצירת ועדי ייצור והמעמדה את החברות הרכושניות תחת פיקוח המדינה. מצד שני היתה המלחמה למאמץ מלחמתי אנטי-פשיסטי—המלחמה לקידמה כלכלית, סוציאלית ופוליטית, לאפשרויות של מאמץ מלחמתי יעיל, הקשורות בראש וראשונה בהטבת התנאים והשכר של הפועלים, כלומר בחיזוק הכחות היוצרים. המלחמה למאמץ מלחמתי נתנה אפשרות לפועלים באנגליה ובאמריקה להשיג תנאי עבודה ושכר יותר טובים ולרסן במידה נסויימת את הספסרות.

באנגליה: עלו הכנסות הפועל מאוקטובר 1938 עד לינואר 1944 ב-79%,
שכר העבודה מיוני 1939 עד דצמבר 1943 עלה ב-38%
אינדקס המחיה מספטמבר 1939 עד ינואר 1944 עלה ב-29%

בארצות הברית של אמריקה:

עלו הכנסות הפועל מספטמבר 1938 עד ינואר 1944 ב-89%
אינדקס המחיה מספטמבר 1938 עד ינואר 1944 עלה ב-21%
העמדה הנכונה בשאלת המאמץ המלחמתי נתנה אפשרות של חיזוק והתקדמות לפועלי אנגליה ואמריקה, מאבק זה שהתנהל על יסוד פוליטי ואנטי-פשיסטי הביאה לפועלי הארצות הדמוקרטיות גם הישגים כלכליים כאלה, אשר במלחמה כלכלית — מקצועית גרידא, לא היו מצליחים להשיגם.

ברור, שהמלחמה לשלום דמוקרטי, שאחד מיסודותיו הוא בטחון כלכלי להמוני העמים, וכמו כן מלחמה להעברת המשק מתנאי מלחמה לתנאי שלום על בסיס תכנית פיתוח פרוגרסיבית ולא על חשבון רמת חייהם של ההמונים, — הוא

המשך של אותה המדיניות של מלחמה על מאמץ מלחמתי יעיל בתנאים של שלום. הפירוש המסולף על המאמץ המלחמתי שניתן על ידי הנהגת ההסתדרות המטיל את כל כובד המאמץ על שכם הפועלים והמוני העם הזדהה עם עמדת הממשלה (החוקים האנטי פועליים) ועם עמדתם של המעבידים, שנצלו את הפרוש האנטיפועלי הזה כדי להגדיל את רווחיהם.

הגישה האנטידמוקרטית הזאת לביצוע המאמץ המלחמתי הוא חלק של הפוליטיקה הקולוניאלית של הממשלה, המדיניות הריאקציונית של הבורגנות היהודית ושל המדיניות הבילטמורית של מנהיגי ההסתדרות. התפיסה המסולפת הזאת של מאמץ מלחמתי, בלמה את התפתחות ההכרה הדמוקרטית בין המוני הפועלים בארץ. הגישה הזאת לבעית פתוח הארץ, בתנאי שלום — היא המעצור העיקרי להתפתחות מלחמה יעילה לתכנית כלכלית ופוליטית דמוקרטית של העברת המשק מתנאי מלחמה לתנאי שלום בארץ.

13. מדיניות של "מדינה עברית לאלתר" בניגוד לאינטרסים של מעמד הפועלים

המדיניות הבילטמורית היא מדיניותם של המעמד הרכושני היהודי בארץ, השואף לשלטון כלכלי ופוליטי על ההמונים היהודים והערבים גם יחד בדרך של הפיכת הארץ למדינה עברית. בהשענם על עמדותיהם הכלכליות ועל בריתם עם המונופולים הזרים ותוך אוריינטציה על תמיכת הריאקציה הבין-לאומית, מתכוונת הבורגנות היהודית הגדולה להניע את הישוב היהודי למלחמה בעם הערבי בסיסמה של כבוש הארץ למען העם היהודי, כביכול. התכנית הזאת היא אבנטוריסטית וריאקציונית מכל הבחינות, באשר כל תכנית של השתלטות עם על עם אינה תכנית של שחרור, אלא שעבוד של שני העמים גם יחד. לא ל"שחרור העם היהודי" דואגת הבורגנות היהודית, אלא לחופש מלא של ניצול ההמונים היהודים, החת הסואה של "מאמץ מלחמתי בילטמוריסטי". לא מולדת עבור המוני היהודים, מחפשת הבורגנות היהודית, אלא שלטון מלא על אוצרות הארץ והגברת הרווחים עבורה. הארץ היא משותפת לכל תושביה — לערבים כיהודים — וכל התנקטות בשוויון הזכויות הלאומי מאיזה צד שלא תבוא, מסכנת את שלום שני העמים ומגבירה את התלות באימפריאליזם. רק בדרך של מלחמה משותפת של שני העמים על בסיס של שוויון זכויות מלא נגד המשעבד הזר ובהסתמכות על הכיחות הדימוקרטיות הבין-לאומיים, רק בדרך של מלחמה לפלשתינה דמוקרטית ועצמאית, בעד פיתוח כל אוצרות הארץ לטובת המוני שני העמים, תוך צמצום זכויות יתר של הרכושנים והפיאודלים אפשר להבטיח את שלום הארץ והתפתחותה הלאומית, החפשית לטובת המוני שני העמים. האוריינטציה של הרכושנים היהודיים על הריאקציה הבין-לאומית, מסוכנת פי כמה בתקופה זו כשהשמרנים הבריטיים, אחרי כשלונם באנגליה, ינסו לחזק את בסיסי ההתקפה שלהם על ממשלת הפועלים גם בארצות הקולוניאליות. ועל כן התפקיד הלאומי והביני-

לאומי של מעמד הפועלים בארץ וההסתדרות המקצועית שלו, הוא במלחמה נגד המשענת הסוציאלית והפוליטית של הריאקציה הבין-לאומית בארץ, כלומר, נגד משעבדיה מבחוץ ומבפנים, תוך ביצוע החלטות הועידה הבין-לאומית של האגודות המקצועיות בלונדון על מגור השיטה הקולוניאלית ושלטון המונופולים. לאור המלחמה הזאת יש לראות את האפשרויות הגדולות לפתוח הבית הלאומי היהודי בפלשתינה ללא פגיעה בזכויות ובאפשרויות שוות של העם הערבי.

ההנהגה הבילטמורית בהסתדרות נגרת אחרי התכנית הבורגנית הזאת ומנסה לשעבד להגשמתה את ההסתדרות. בן-גוריון, מנהיגה של מפא"י אינו אלא מגשים למעשה את מדיניותה של הבורגנות הגדולה.

מבחינה כלכלית התכנית הבילטמורית פירושה ברית בין המונופולים היהודיים והבינלאומיים על חשבון המוני העם היהודים והערבים כאחד. מכאן המדיניות המקצועית של הרוב בהנהגת ההסתדרות. מתוך שותפות פוליטית עם הבורגנות משתדלת המדיניות של בן גוריון להטיל את המעמסה הסוציאלית על הפועלים ולפטר את הבורגנות מכל עול. כך, שפועלי ההסתדרות נושאים על שכם תפקידים ממלכתיים, תפקידים כאלה שבכל ארץ לוחמת התנועה המקצועית למען להטילם על הממשלה והבורגנות.

אנשי בילטמור מכינים את המנגנון העצמאי של הישוב היהודי להעברה מידית של שלטון הארץ לידיהם על ידי כך, שהם אינם מנהלים כל מלחמה למען להטיל על הממשלה את נטל הדאגה להמונים, אלא, להיפך, אין הם רוצים לדרוש דבר ממנה. הדרך ה"אוריגינלית" הזאת של "מלחמה לעצמאות" הנה למעשה עזרה לממשלה האימפריאליסטית.

המדיניות של בן גוריון מכינה את ה"עצמאות" באופן כזה שהיא מטילה על שכם הפועלים את עול הדאגה לחוסר עבודה, לביטוח סוציאלי, להוספיטליות, זצ"ה, קופת חולים, חינוך, דאגה למשפחת החייל וכו'. כל זה מקימה ההסתדרות ב"כוחות עצמיים", כמובן מכספי הפועלים עצמם בצורת מסים, קרנות וכו' שמצטרפים ביחד להרבה ימי עבודה בחודש.

ומצד שני ע"י כבילת הפועל בכבלים כלכליים של תלות בעבודה, ביטוח, עזרה רפואית וחינוך ממוסדות הסתדרותיים, רוצים מנהיגי ההסתדרות לכבול את צבור הפועלים לתכנית בילטמור.

המלחמה לתחיקה סוציאלית פרוגרסיבית בארץ, תוך הטלת החובות (כמו בארצות אחרות) על הממשלה והבורגנות — היא בניגוד לקו הפוליטי של מנהיגי מדיניות בילטמור.

ועוד: מלחמה לחוקת עבודה היא חלק מהמלחמה לדימוקרטיזציה של הארץ. וזו לא תיתכן אלא כמלחמה משותפת של המוני שני העמים, ובמיוחד של פועלי שני העמים בארץ. וכאן שוב באה ההתנגשות עם התכנית הבילטמורית הדוגלת בכיבוש והשתלטות והמתנגדת לתכנית דימוקרטית לפיתוח הארץ. מדיניות ההסתגרות הלאומנית של מנהיגי ההסתדרות העמידה אותם

כמכשול רציני להקמת אחדות מעמד הפועלים ואחוות עמים בארץ.

14. מנהיגי ההסתדרות הביילטמוריים במלחמתם לשלום מעמדי

התכנית הביילטמורית מכתיבה למנהיגי מפא"י בהסתדרות את מדיניות השלום המעמדי בישוב, כלומר, "שלום בית" עם הבורגנות על חשבון מעמד הפועלים. בשם אינטרסים לאומיים, כביכול, גילתה הנהגת ההסתדרות להגשים בפועל את חוק איסור השביתות, ריתוק כוחות האדם, והקפאת השכר. לעתים קרובות התנגדה הנהגת ההסתדרות לדרישות הפועלים להעלאת השכר, היא הכריזה על שביתות, שעליהם החליטו פועלי מפעלים רבים ואף ענפים שלמים (יהלומים, ירושלמי וכו') כעל שביתות פראיות.

הדרך הזאת של מנהיגי ההסתדרות גרמה ל"חידוד" היחסים בין ההנהגה ובין פועלי התעשיה. הפועלים פיתחו את יזמתם הם בממדים רחבים, ולעומת שיתוק האגודות המקצועיות, הפך ועד פועלי המפעל למדריך מלחמת המעמדות במקומות העבודה. בענפים רבים הקימו פועלי התעשיה את מנגנונם המלחמתי. ועדי המקומות התקשרו ביניהם לפי ענפי התעשיה. עקב עמדתם של מנהיגי ההסתדרות התפתחה מלחמת המעמדות לא במסגרת האגודה המקצועית, אלא מחוצה לה. כבר בגליונות "פועלי התעשיה" בשנת 1943 קוראים אנו: "רוב השביתות בתעשיה באו לפי אינציאטיבה של הפועלים ולא של מוסדות ההסתדרות". הפועלים במלחמתם שברו את הכבלים ה"חוקיים" של הממשלה ושל הנהגת ההסתדרות גם יחד. גל השביתות אשר הציף את הארץ בשנה האחרונה הכריח את הממשלה לשכוח את חוק איסור השביתות, ובה במידה הכריח את מנהיגי ההסתדרות לשכוח את הביטוי "שביתה פראית". הנהגת ההסתדרות הוכרחה ברוב המקרים או לעמוד בראש השביתה או לנקוט עמדה "נייטרלית". ההתעוררות המעמדית של פועלי התעשיה מצאה את ביטוייה בועידת ההסתדרות. בן גוריון דרש להשאיר את היזמה של הכרות שביתה בידי הפועלים: "יכריעו הפועלים וילמדו משגיאותיהם..." "לא הייתי אומר ווטו בשביתה המוריס". בן גוריון למד לקח, — אם מנהיג מכריז על וויטו והפועלים אינם מתחשבים עם הוויטו, הרי המנהיג חודל להיות מנהיג. האם רצה בן גוריון לוותר על מדיניותם הפשרנית של מנהיגי ההסתדרות? האם הפך ב. ג. לדמוקרט?

הוא לוחם על כך שהאינציאטיבה תשאר בידו ומתאמץ לשכנע את הפועלים כי שוגים הם בהכריזם שביתה. והדרך הקלה ביותר — היא להכשיל את השביתה. הוא למד מנסיון השנים האחרונות, כי אין בכוחו לעמוד מול גל השביתות בנשק של וויטו בלבד. ומענין שגם כינוס בעלי התעשיה החליט לא לסמוך על קו "קרנסקי-רמז", כי אין ביכולתם של רמז ובן גוריון להתגבר על גל השביתות.

במלחמתו על עמדתו בראש הפועלים והמעבידים גם יחד — נקט בן גוריון ב"טקטיקה של דימוקרטיה כביכול.

מנהיגי ההסתדרות עומדים איתן על תפיסתם המסולפת של ה"אינטרס הלאומי" כלפי בעית התפתחות התעשייה ובעית השביתות. האינטרס הלאומי האמתי הוא אינטרס של הרוב.

עלית רמת-החיים של המוני העם הוא האינטרס הלאומי הראשון והעיקרי. מצבו של מעמד הפועלים משפיע במידה רבה על רמת החיים של המוני העם. על כן כל מלחמה להטבת מצבו של מעמד הפועלים הוא האינטרס הלאומי החיוני. כל שביתה, העוזרת להרמת תנאי החיים של הפועלים והעוזרת את התנופה הספסרית של המעבידים היא רצויה מכל הבחינות. השביתה היא נשק יעיל בידי מעמד הפועלים במלחמה להטבת תנאי החיים ולריסון התאבון של הספסרים. על כן, החוק המבטיח חופש, שביתה, היא דרישה דמוקרטית, המתאימה לאינטרסים של המוני העם. ומצד שני ההשבתה היא נשקם של המעבידים להגנה על "חופש" הורדת השכר, "חופש" הפקעת המחירים ו"חופש" הספסרות. עמדת מנהיגי ההסתדרות לבעית השביתה מזדהית למעשה עם עמדות המעבידים, האומרים: "השביתה מסכנת את התפתחות התעשייה בארץ".

אך האמת היא הפוכה, במידה שהשביתה מסיבה את מצבם של הפועלים ומרסנת את תיאבון המעבידים, היא מחסנת את התעשייה ומעמידה אותה לשרות האינטרס הלאומי האמתי — האינטרס של המוני העמלים.

מנהיגי ההסתדרות מתאמצים להוכיח לפועלים, שהשביתה היא מעשה יאוש. הגישה הפרובורגנית והדפיסיסטית הזאת עוברת כחוט השני בכל המדיניות המקצועית של מנהיגי ההסתדרות. בועידת ההסתדרות, הגדיר סירוטה, נציג מפא"י, את המניע הנפשי של השביתות במלים אלו: "הפועלים שובתים כשהגיעו מים עד הנפש".

ואחרת לגמרי היא ההגדרה המעמדית לסיבה הגורמת לשביתה. הסיטואציה לשביתה נוצרת כשהפועלים הגיעו להכרה מעמדית לוחמת ומוכנים לשביתה כשיש להם הנהגה המוכנה להדריך את השביתה (ועד מקום או אגודה מקצועית) וכשהעונה נוחה לשביתה, כלומר, כשהמעביד זקוק לעבודה סדירה ואינו מעוניין בהפסקתה. בשביתה רואים אנו לא פעולה מתוך יאוש, אלא מעשה מלחמתי. פועלים מיואשים אינם מסוגלים לשבות, מסוגלים הם לשביתה כשמאמינים הם לא בצדקתם בלבד, אלא — ביעילות מלחמתם, בכוחם ובנצחונם. השביתה לגבי הפועל היא לא דבר שבמותרות. ועל כן דורשת הכרזתה מצד הפועלים אמונה והכרה, ולא רגשות יאוש. מנהיגי ההסתדרות משתדלים להציג את השביתה, באור של כמעט "אבוד לדעת קולקטיבי".

לא פעם שמענו את הנימוק הדימגוגי מצד מנהיגי ההסתדרות: "הקומוניסטים נעונינים במצב הרע של הפועל, כי אם לא כן, הוא לא ישבות". והרי ההיפך הוא האמת. המלחמה העיקרית של המפלגה הקומוניסטית היא להטבת מצבם של העמלים ומעמד הפועלים. וכשלב-ביניים בדרך לשינוי רדיקלי — למשטר סוציאליסטי

— רואים אנו, הקומוניסטים את המלחמה להטבה יום-יומית של תנאי החיים של ההמונים.

האם משבר וחוסר עבודה מחזקים את עמדתו של מעמד הפועלים? אנו עונים: לא! חוסר עבודה גורם להתחרות בין פועל עובד ובין מחוסר עבודה. הוא מפלג את מעמד הפועלים לשני מחנות בזמן שהפועל העובד לוחם לשיפור תנאי עבודתו, לוחם הפועל מחוסר העבודה לשגת עבוד בכל תנאי. את התופעה המעציבה הזאת ידעו לנצל הפאשיסטים בגרמניה, הם נתנו עבודה למליוני מחוסרי העבודה, העסיקו בחרושת הזיון בתנאים ירודים, אף רכשו את אהדתם כי מלאו את דרישתם העיקרית: עבודה. לכן, מסכן חוסר העבודה לא רק את העמדות הכלכליות, אלא גם את העמדות הפוליטיות של מעמד הפועלים.

ואשר לבעיית השביתה: פועל אשר שכרו ירוד ביותר, הוא נחשל מכל הבחינות. אין לו אפשרות חמרית לשבות, תלותו במעביד גוברת והולכת. הוא אינו יכול להתאושש, ועל כן הוא מסוגל להלחם. את הטבת תנאי החיים אין הפועל משיג כמתנה, אלא במלחמה, המגבירה את הכרתו המעמדית, המרבה את נסיונו ומחזקת את ארגונו. לא רק עמדתו החמרית היא איתנה יותר, אלא גם הכוח המעמדי נותנת לו את הכושר הנפשי להלחם על תנאי קיומו. הנה גם דוגמאות מארצנו:

ענף היהלומים מכונה בפני בעלי התעשיה „ענף השביתות“. בשנת 1943 בתוך הסכום הכולל של ימי הבטלה שנגרמו על ידי שביתות — 107,623 — היה מספר ימי השביתה בענף היהלומים — 65,713. בשנת 1944 מתוך 247,700 — היה מספר ימי השביתה בענף היהלומים 182,000.

והתוצאות? זהו הענף היחידי שבו קיים חוזה קולקטיבי ארצי והשכר הממוצע של פועלי יהלומים עולה על הממוצע בכל ענף תעשיה אחר. נוסף לכך — המעבידים למדו לקח והיו נאלצים להוציא את המסקנות מנכונותם המלחמתית של פועלי היהלומים. ממאי 1944, עד היום (ספטמבר 1945) לא היו כמעט שביתות בענף היהלומים, והחוזה חודש לשנת 1945 תוך הישגים חשובים ללא כל שביתה. ולעומת זאת — פסק הדין המחפיר של הבוררות הממשלתית בענף הטבק, שכתוצאה ממנו הורדו התנאים והשכר בבתי החרושת הגדולים בענף זה, בזמן שמחיר הסיגריות עלה כ-300 אחוז ויותר, מוכיח מה יכולים „להשיג“ פועלים ללא נכונות למלחמה.

וכדוגמה אחרונה נשווה את התנאים והשכר בבית חרושת „משי זקס“, בו הוכיחו הפועלים לא פעם בשביתותיהם את כושר פעולתם ואת התנגדותם לשיטת הבוררות עם התנאים הירודים יותר והשכר הנמוך בהרבה במפעל גדול יותר השייך לאותו ענף התעשיה — „לודויה“, אשר בין פועלי מפעל זה הצליחה מפא"י להשריש את הנכונות לפשרנות ובוררות לאומית. מנהיגי ההסתדרות השתדלו תמיד להוכיח את עליונות הפשרה על השביתה.

הם השתדלו לקבוע את מסורת הבוררות הלאומית כחוק, כפתרון יחידי לכל סכסוך מעמדי.

הבוררות זאת היא הדרך היעילה ביותר להסדר היחסים בין הפועלים והמעבידים, כבין שני צדדים שווים. את ה"תיאוריה" הזאת התרגלו הפועלים לשמוע ממוכיריהם ומנציגי מפא"י. אך הנה מה שאומרת המציאות:

מן הסטטיסטיקה של הועד הפועל (פרוים, דבר, 23.5.45):

1944	% השביתות	% ימי הבטלה
הצלחה מלאה	44.8	76.0
הצלחה חלקית	34.7	16.2
כשלון	9.4	5.3
לא ידוע	11.1	2.5

על כן: 79,5% של השביתות בארץ בשנת 1944 נסתיימו בהצלחה מלאה או חלקית. אלו הן דוקא שביתות ארוכות יותר ובמפעלים גדולים, 11.1% של השביתות, אשר תוצאתן אינה ידועה ולא נכללו במפקד הן רק 2,5% מזמן השביתות. 9,4% שנכשלו מהוות רק 5,3 מזמן השביתות.

על כן: 92,2% של המאמץ הלוחם של הפועלים השובתים לפי מספר ימי השביתה הוכתר בנצחון מלא או חלקי.

וביחס לתוצאות הבוררות כותב הח' פרוים:

מתוך 17 בורריות:

6 בורריות נסתיימו לטובת הפועלים;

5 בורריות נסתיימו בפשרה;

2 לא לטובת הפועלים;

4 לא פורסם פסק דין או פסק דין בלתי ברור.

הח' פרוים מסכם, ש-10% של השביתות נגמרו לא לטובת הפועלים וכ-90% לטובתם. ביחס לבורריות אין הח' פרוים מפרסם את הסיכום. על כן נוסה אנו לסכם את תוצאות הבורריות, 5 בורריות נסתיימו בפשרה. — לנו ברור שפשרה בבוררות איננה לטובת הפועלים. פשרה בין נציגי ההסתדרות, נציג המעבידים ונציג מעבידים, "גייטרלי" (זהו ההרכב של הבוררות) בשאלת פטורים או דמי שביתה — הוזה אומר דמי שביתה "סמליים" ולא דמי שביתה ממש ופיטורים עם פיצויים בסכום "פשרני" למדי.

5- פסקי דין אלה יש להוסיף את השנים, שהם לטובת המעבידים, וכן לכל אלה יש להוסיף עוד 4 פסקי הדין אשר לא פורסמו או "אינם ברורים". לכל פועל ידוע ש"סחיבת" פסק דין או פסק דין בלתי ברור — משמעותו דחיית דרישת הפועלים והמשכת המצב הקיים, כלומר כשלון.

את לקח המספרים ההסתדרותיים נסכם בסבלא הבאה:

ימי שביתה בוררות

35%

92.2%

הוכתר בנצחון מלא או חלקי

65%

5.3%

נסתיים בכשלון

2.5%

התוצאות אינן ידועות

כאלה הן התוצאות הממשיות של השביתות והבוררות, אך מבחינה מעמדית אין לחשב את התוצאה הממשית כתוצאה העיקרית. הגישה הזאת של מנהיגי ההסתדרות למלחמה מקצועית מוּיָקָה פי כמה מבחינת החנוך המעמדי של המוני הפועלים וכּוּשֵׁר פעולה של הארגון ההסתדרותי.

ל ס כ ו מ :

א. בזמן, בו קושרות האגודות המקצועיות בעולם, ביתר שאת את המלחמה היומיומית של הפועל עם האינטרס הפוליטי-הכללי של המעמד (ועידת לונדון היא הדוגמא המובהקת לכך) אינה מתנהלת עדיין בארץ מלחמה על הדישנות המעמדיות הכלליות של מעמד הפועלים (תחוקת עבודה, תחוקת סוציאלית וכו').

ב. הקו הפוליטי של הנהגת ההסתדרות המקצועית קובע במידה רבה את הקשר בין המלחמה המקצועית ובין המלחמה המעמדית-פוליטית.

ג. קו הפוליטי הבילטמוריסטי של הרוב בהנהגת ההסתדרות גרם לבלימת המלחמה המקצועית של הפועלים. אולם כשהפועלים פיתחו את המלחמה לפי יוזמתם העצמית, נאלצו מנהיגים אלה לסגת מעמדתם האופורטוניסטית בשטח המלחמה המקצועית ולהכריז בוועידה הששית של ההסתדרות על ביטול איסור השביתות מטעם ההסתדרות. אך הנסיגה באה לא כתוצאה של שינוי קו, אלא בכדי להמשיך להחזיק את ההגה ביד ולא לתת לפתח את המלחמה המקצועית של הפועלים לשלב גבוה יותר של מלחמה מעמדית פוליטית. העדר של מלחמה כללית כלפי הממשלה בדרישות פוליטיות ולוקליזציה של גל השביתות הנוכחי. אלו הן תוצאות של הקו המדיני של מנהיגי ההסתדרות.

במידת ההכרה המעמדית של המוני הפועלים ובראש וראשונה של חברי ההסתדרות — תלויה המהירות, בו יעבור מעמד הפועלים בארץ משלב של מלחמה מקצועית גרידא, לשלב של מלחמה מעמדית פוליטית.

15. המלחמה לאירגון דמוקרטי בהסתדרות

הקו הפוליטי הבילטמוריסטי של מנהיגי ההסתדרות הנוכחים קובע את אופי ארגונה הבלתי-דמוקרטי של ההסתדרות:

א. ס י מ

שאיפתם של מנהיגי ההסתדרות הבילטמוריסטים להכין את המנגנון העצמי של "המדינה העברית" על ידי הטלת רוב התפקידים הממשלתיים על הסתדרות הפועלים עצמה, כגון: ביטוח מחוסר עבודה, ביטוח סוציאלי, קופת חולים, חינוך, דאגה לחייל וכו'. תוך שחרור הבורגנות והממשלה מכל אחריות כלפי הדמונים — שאיפה זו מתבטאת בהקמת והחזקת מנגנון עצום, במסים וקרנות,

המצטרפים לסכום של כמה וכמה ימי עבודה לחודש. מסים אלה נגבים מהפועל המאורגן באיגוד המקצועי. אין עוד ארץ בעולם בה משלמים פועלים מסים גבוהים כאלה לאגודתם כי אין קיימות אגודות מקצועיות, ואפילו בין אלו אשר בראשן עומדים מנהיגים ריאקציוניים, המשחררות את הממשלות מתפקידיהן האלמנטריים ביותר.

חבר הסתדרות משלם למעלה מ-10% משכרו מסים וקרנות חובה הסתדרותיים (8%-6% — מס חבר, 4%-2% — מס התגייסות והצלה כ-2% לפחות לקרנות ומגביות שונות). יש לזכור כי ממוצע זה, אינו בהתאם ל"דרגת אמת", כי רק אחוז קטן מאד של הפועלים משלם לפי דרגת אמת.

המסים הגבוהים מרחיקים פועלים רבים מההסתדרות. יש תופעות של עזיבת ההסתדרות בגלל נטל המסים הכבד מנשוא. כך, למשל, עזבה קבוצה של יותר מ-20 איש, פועלי בית החרושת ליהלומים "אורה", ערב הבחירות (!) את האגודה ההסתדרותית ועברה לאגודות הציונים הכלליים. גובה המסים זהו גם אחד המכשולים הרציניים המונעים בעד התרחבותה של ההסתדרות עד כדי הסתדרות כללית של כל הפועלים היהודים בארץ.

ישנם מפעלים ואף ענפי תעשייה שלמים בהם אחוז הפועלים הבלתי מאורגנים או המאורגנים בהסתדרויות הצהובות. הוא גדול מאוד. זה בא בעיקר בגלל גובה המסים בהסתדרות. כך עוזרים המסים הגבוהים בהסתדרות לגידול האירגונים הצהובים.

קיום דרגת אמת פיקטיבית מאפשרת פרוטקציוניזם ו"הסדרים", בשטח המסים. זה מגביר את הדמורליזציה בין חברי ההסתדרות, מחזק בדרכים בלתי דמוקרטיות את שלטון המנגנון. המסים הגבוהים בהסתדרות יוצרים מצב, שחלק נכר מאד מחבריה חייבים מסים בעד זמן ממושך.

הסדרים שונים בדרגת אמת ו"סדור" פנקסי חבר ב"סיטונות" ערב בחירות, על ידי המנגנון הנמצא בידי מפא"י, מאפשרים לה ל"כוון" את הבחירות לכל מוסדות ההסתדרות בדרכים, הרחוקות מאד מלהיות דמוקרטיות.

מובן שהפחתת "דרגת האמת" הפיקטיבית וקביעת דרגות מסים נמוכות יותר היו מגדילות את ההכנסות הכספיות של ההסתדרות, על ידי הגדלת מספר המשלמים (תוך הצטרפות חברים חדשים ועל ידי תשלום סדיר של מסים על ידי כל חברי ההסתדרות).

כמו כן ברור שהדרישה הפוליטית-המעמדית לגבי הממשלה והבורגנות, שהן תקבלנה על עצמן את הוצאות הביטוח בפני חוסר עבודה, הוצאות הבריאות, החינוך והדאגה למשפחת החייל קשורה עם המלחמה בשטח ההסתדרותי הפנימי למען הורדת המסים.

לכן המלחמה להורדת נטל המסים בהסתדרות, כחלק חשוב של המלחמה לדמוקרטיזציה פנימית וכלליות של ההסתדרות — קשורה במלחמה הפוליטית לשינוי המדיניות של הנהגת ההסתדרות.

שעוריות הבחירות באגודת פועלי המזון בתל-אביב היא חוליה בשרשרת המדיניות האנטיפועלית של מפא"י.

סילופי בחירות בעזרת לשכת המס וטירור כלכלי כלפי הפועלים לא מאגדת המזון התחילו, וכשהאמצעי הזה לא עזר ומפא"י נכשלה בבחירות לאגודת המתכת — הרי היא הגבירה את התקפתה על ידי שימוש באמצעי רמאות וסחיטה בגלוי ובמסווה של "החלטות" ו"פסקי-דין" של ועדות ומוסדות.

כיצד הושג נצחון מפא"י באגודת הבנין מלמד פלאקאט של "הרשימה המאוחדת" ובו 80 שמות עם כתובות של פועלים בעלי מקצועות אחרים, אנשי המעמד הבינוני, פקידים, בעלי חנויות וקיוסקים, אשר הצביעו בעד מפא"י כפועלי בנין. כידוע הושג הנצחון של מפא"י באגודת הבנין בעודף של 17 קולות של מפא"י ו"העובד הציוני" על מספר הקולות של "הרשימה המאוחדת".

ההכנות לבחירות באגודת המזון סודרו "עוד יותר טוב". באגודת המזון לא התקיימו בחירות למעלה מ-10 שנים. מזכירה מישורי התפרסם מאד כגיבור המשפט ההסתדרותי, בו נאשם בקבלת "בקשיש" של כמה מאות לירות מהמעבידים. פסק הדין של משפט חברים זה היה מאד מעורפל. פסק דין זה זיכה את מישורי מאשמה בקבלת "בקשיש" ונוף בו בעד קבלת כסף מן המעבידים כדמי טירחה עבורם ללא ידיעת מוסדות ההסתדרות.

אנשי מישורי יצאו לארגן את ה"מערכה" ההסתדרותית. הצד הראשון במערכה זאת היה בהפרדת פועלי רמת גן מפועלי תל אביב, תוך מגמה ברורה להקטין את משקלם של פועלי המפעלים הגדולים באגודת המזון על ידי ניתוק "עסיס", "עלית", פשינגר" ומפעלים אחרים. כדי להגדיל את משקלו של הפועל כבוד באגודה — הוכנסו לאגודה פועלי אגודת הבשר ולבסוף, כדי לחזק את השנעת מפא"י, צורפו לאגודה בעלי קיוסקים, מחלקי חלב, פקיד "תנובה" ובעלי בתי קפה "תנובה".

"חזית השמאל" דרשה פאריטט בבדיקת פנקסי הבוחרים ומפקד פועלי המזון למען קביעת זכות הבחירה של פועלי אגודת המזון על ידי ועדה בעלת אימון מצד כל הגורמים. כשסירבה מפא"י להיענות לדרישה צודקת זאת, החליטו סיעות האופוזיציה להחרים את הבחירות המסולפות. הצביעו כשלשים אחוז מן המופיעים ברשימות הבוחרים. פועלי מקומות העבודה הגדולים החרומו את הבחירות ברובם המכריע. מפא"י, שביצעה בכל זאת את הבחירות גילתה לעין כל את תאוות השלטון שלה ואת נכונותה לעלות על דרך של שיטות טוטאליטאריות גלויות בהסתדרות.

ג. קרן השביתה

קרן השביתה צריכה להבטיח את יכולת העמידה של הפועל במלחמה המקצועית. יותר מזה: קרן השביתה חייבת לאפשר לארגון המקצועי לעמוד

בראש המלחמה המקצועית של כל צבור הפועלים, לרבות הפועלים הבלתי-מאורגנים, גם לאלה חייבת הקרן לעזור להביא את שביתתם לידי נצחון.

אחרת מבינים זאת רוב מנהיגי ההסתדרות. לידם קרן השביתה זוהי קרן לביטוח אישי של חברי ההסתדרות גרידא, כעין "ביטוח למקרה של שביתה" ואת ריבונותם במערכה המקצועית משתדלים הם להבטיח על ידי שלילת עזרה משובתים בלתי מאורגנים, זה התבלט במיוחד עוד לפני זמן קצן כשאסרו על חברי ההסתדרות להגיש עזרה מוסרית וכספית לשובתים בלתי מאורגנים, או לשביתות אשר הוכרוזו בלי הסכמת המזכירים תוך כינוי שביתות אלה בשם "שביתות פראיות". כך ניסו הם להפוך את קרן השביתה ממכשיר העוזר למלחמת הפועל — למכשיר המחזק את שלטון המנגנון.

לעומת הנוהג הנוכחי יש ללחום על ארגון קרן השביתה על בסיס רחב ודימוקראטי. פרסום דינים וחשבונות על הוצאותיה. העברת חלק ניכר יותר מסכום מסי החברים לקרן השביתה, והעמדתה לרשות כל פועל שובת, ולא רק לרשות חברי ההסתדרות. זהו צו השעה, בייחוד נוכח גל השביתות הפורצות כתוצאה של סכסוכים עם חברות תעשיות בין-לאומיות; יש להכשיר את קרן השביתה לעמידה איתנה מול חברות אלה אשר הנן בעלות יכולת למלחמה ממושכת, וכן מול קרן ההשבתה של "התאחדות בעלי התעשיה". יחד עם זה יש להגדיל את התשלומים לשובתים מעל למכסה הניתנת עכשיו אי-תשלום בשבוע הראשון, 25% בשבוע השני ו-50% עד סוף השביתה). צעדים אלה הם הכרחיים בכדי שההסתדרות תוכל למלא את תפקידה כמארגנת ומדריכה את המעמד כולו בעת שביתות, וכדי לחסל את מעמדה הנוכחי "כחברת ביטוח" בשביל חלק מהשובתים. צעדים אלה הנם הכרחיים כדי לארגן את הפועלים שהם עדיין בלתי מאורגנים, וכדי להוציאם מהאגודות הצהובות.

אך הפיכת קרן השביתה לקרן מעמדית-כללית, וכמו כן ארגון התנגדות פעולה של מעמד הפועלים ל"רשימות שחורות" של ההתאחדות האוסרת לחבריה התעשיינים להעסיק בעבודה זמנית פועלים שובתים — קשורים במלחמה על קרן פועלי מעמדי בהסתדרות, באשר הארגון הלקוי של קרן השביתה הנו תוצאה של התנגדות המנהיגים השולטים בהסתדרות למלחמה מעמדית, הן מקצועית והן פוליטית נגד הבורגנות והממשלה הקולוניאלית.

ד. ה ק ו א ו פ ר ט י ב י ם ו ה ח ב ר ו ת

המגמה ה"מדינתית" של המנהיגים הנוכחיים בהסתדרות, ממריצה אותם להקמת קואופרטיבים יצרניים ההולכים ומתפתחים לחברות קפיטליסטיות רגילות — כמו "סולל בונה", "התעשיה ההסתדרותית", חברות האוטובוסים וכו'. החברות הקפיטליסטיות האלו הנמצאות בתוך ההסתדרות, מהוות את אחד היסודות לשלטון המנגנון המפא"י בה, תחת מסך עשן של סיסמות "כיבוש עבודה"

או "התחרות לאומית" נוצרה ברית "ליגלית" בין מעבידים הסתדרותיים והמנג-
ציה. בדרך זו חודר אלמנט בעל אינטרסים מנוגדים — אינטרסים של מעביד —
לתוך האגודה.

השפעתם הדמורלזטורית של הקואופרטיבים היצרניים בהסתדרות מתב-
טאת גם ביצירת שאיפות "בעל-ביתיות" בין פועלים דוגמת ה"גביש". פועלים
רבים, מחוסרי הכרה מעמדית, שואפים להפך לקואופרטיבניקים על ידי תמיכה
עוורת במנגנון, שאיפה המבוססת על נסיון של "הצלחות" כאלו מדי פעם
בפעם. זה מכניס דמורליזציה בין פועלי ההסתדרות, בולם את התפתחות ההכרה
הפרולטרית ומשמש קלף נוסף בידי מפא"י בדרך השתלטותה.

זאת ועוד. הקואופרטיבים והחברות ההסתדרותיות הם הם המכניסים
ומפתחים שיטת הקבלנות וההתחרות בנורמות תוך הורדת השכר ומכסים על
ניצול המעבידים הפרטיים. תפקידו "המזהיר" של "זהר" בענף קופסאות הפח
בזמנו, עזרת "סול בונה" להנהלת "נשר", המונפול הזר, במלחמתו נגד פועלי
"נשר" על ידי השבתת המחצבות — אלה הן עובדות המדברות בעד עצמן.
אולם המלחמה נגד עבודה שכירה בקואופרטיבים, נגד הניצול המחפיר
של "סולל בונה" והמשרד הקבלני, ולמען טיהור האגודה מאלמנטים בעלי
בתיים קשורה במלחמה הכללית נגד קבלנות והתחרות בנורמות, ובעד חוקת
עבודה. זה קשור במלחמה היסודית על דרך מעמדית, הן מקצועית והן פוליטית
בהסתדרות.

ה. ה מ ז כ י ר י ם

לנין אמר: "תפקידו של מזכיר להיות טריבון עממי, המארגן והעומד
בראש מלחמת הפועל". מה עלובה הוא דמותו של ה"מזכיר" ההסתדרותי!
התפקיד העיקרי של רוב מזכירי האגודות הוא למעשה להיות מעצור במלחמת
המעמד ולדאוג ל"יחסים של שלום" עם המעבידים.

המזכיר הוא למעשה המתווך בין הפועלים והמעבידים, אתו צריכים
הפועלים לא להתיעץ אלא להתאבק על עצם זכותם להלחם. קרו מקרים שמע-
בידים נתנו למזכירים תפקידים של פקיד בתשלום (משפט משורי). קרה שמזכיר
פועלי היהלומים (וישקין) הפך למנהל אדמיניסטרטיבי של בית חרושת בתעשיית
היהלומים. קרה שהמעבידים קראו בסכסוך ביניהם לבין פועליהם בתור בורר מכריע
— למזכיר האגודה (סמרגרינסקי-יהלומים; שקולניק, מזכיר מ' פ. תל אביב —
הוצע על ידי ההתאחדות כבורר בענין שביתת "תרזה"); ברור כי לא סגולות
או חסרונות אישיים של המזכירים קובעים את המצב הפרוע הזה, זוהי שיטה
הנובעת מהקו הפוליטי של מפלגת הרוב בהסתדרות.

לכן קשורה המלחמה המקצועית-ארגונית במלחמה נגד שיטת המזכירים
הממונים ובעד מזכירים נבחרים על ידי הפועלים; נגד שיטת הבחירות המפלגתיות
באגודה ובעד אחדות פועליה ובחירות אישיות באגודה מקומית ובעד המקום:

בעד בחיית יחסיות ודמוקרסיות למוסדות ההסתדרות הארציים והעירוניים
תוך הבטחת שוויון זכויות לכל מפלגות ההסתדרות; בעד כינוסי ועדים
והרחבת סמכויותיהם תוך הפחתת כוח השלטון של המזכירים,
בעד מסירת ההכרעה לידי אספות כלליות של האגודות ושל מקומות העבודה
ונגד שלטון המנגנון המפא"י. — כל המלחמה המקצועית-האירגונית הזו קשורה
במלחמה פוליטית-ארגונית לשנוי הקו הפוליטי הכללי של ההסתדרות.

ו. ותקונות

שיטת הותק והנקודות לפי ותק... בארץ והשתתפות בפעולות וארגונים
הפועלים לפי החלטות מפא"י, וגם לפי הותק במפעל ובענף, במקום רק לפי הותק
במפעל ובענף; פרוטקציוניזם בסידור העבודה, בתור לעבודה ולעזרה במקרה של
חוסר עבודה — כל הקורופציה הזאת היא אמצעי לשם העברת "התכנית
המדינית" של מפא"י. אפשרי והכרחי להילחם בקורופציה זו תוך מלחמה נגד
עצם תכנית זו.

ז. הארגון הבלתי דמוקרטי — חלק של מדיניות בלתי-פועלית
חברי ההסתדרות וכל צבור הפועלים בארץ חייבים לדעת שחוסר דימו
קרטיה וארגון קורופציוני בכל מוסדות ההסתדרות אינן תופעות
בודדות או מקריות. זוהי שיטה ארגונית מותאמת ומשועבדת לתכנית פוליטית
ולתפקידים פוליטיים, הנובעים מתכנית זו ואשר המנהיגים המפא"יים בהסתדרות
משתדלים להטילם על כל חברי ההסתדרות ועל צבור הפועלים בכללו. מכאן
נבעה גם התנגדותם הממושכת להתחזקת הקומוניסטים לתוך ההסתדרות, התנגדות
זו היתל חלק ממלחמתם להשלטת קו פוליטי בילטמוריסטי המחייב ארגון בלתי
דמוקרטי של ההסתדרות.

16. בעיות התעשייה בארץ אחר הניצחון

א. הגישה הדמוקרטית.

בעיות התעסוקה המלאה של הפועלים והעובדים היא הבעיה הממשית
ביותר, העומדת בפני הישוב אחרי הניצחון. הבעיה הזאת דורשת את פתרונה
לרגל הדמוביליזציה, צמצום בעבודות הקמפים והזמנות הצבאיות. הבעיה הזו
קשורה גם עם אפשרויות הקליטה של אותם יהודי אירופה הרוצים להגר ארצה.
ננסה לבדוק את הבעיה הזאת בקויה הכלליים. לפי הערכתו של ה' פרומקין,
הכלכלן המפא"י, מבין יותר מ-20.000 חיילים, כ-4000 הם חברי משקים וקבו-
צים, כ-2000 חוזרים לעבודתם הקבועה, כ-3000 הם בני המעמד הבינוני ואינם
יוצאים לשוק העבודה. נשאר איפוא, שלמעלה מ-10.000 חיילים משוחררים יהיו
זקוקים לעבודה.

בקמפים עובדים קרוב ל-10.000 פועלים יהודים. בין הפועלים הערבים
— חלק ניכר הם יוצאי כפרים, אך גם אלו יתורו לשוק העבודה לכפר או יחד

עם הפרולטריון הערבי העירוני יחפשו עבודה בעיר. כ-10.000 פועלי הרזיה יהודים, אם לא כולם, הרי בחלקם הגדול יחפשו עבודה בעיר ובמושבה. מספר המהגרים היהודים, שאין לקבוע אותו מראש, גם כן יהיו זקוקים לעבודה.

הבעיה הזאת איננה ספציפית לגבי ארצנו, זאת היא בעיה עולמית. מהי הגישה לפתרונה בארצות הדמוקרטיות?

פתרון הבעיה הזאת, היא גורלית לבטחון ולשלום בר-קיימא אחרי הנצחון. על כן, כל הכוחות המתקדמים בעולם ניגשים לפתור אותה בכוחות משותפים. המלחמה בסכנת המשבר ובעד שגשוג כלכלי, היא חלק בלתי נפרד של הכניית השלום של האומות המאוחדות. הסכמים כלכליים מרחיקי לכת, מן ההכרח שיהיו חלק מההסכמים הפוליטיים בין האומות המאוחדות. הקמת הריסות המלחמה, הסכמים לחלופין בחומר גלמי ופבריקטים, ביטול המכס הגבוה ועזרה הדדית בדרך של פיתוח המשק והתעשייה, הסכמים בשטח המטבע, הטרנספורט וכולי — כל אלה הם פרטים של פתרון הבעיה הזאת. ברור שאין לפתור אותה בלי שינויים פוליטיים מרחיקי לכת. להוציא את התעשייה, המכרות, הבנקים, המסחר והטרנספורט מידי הקרטלים והמונופולים ולהעמידם תחת בקורת לאומית — זהו תנאי הכרחי לפתרון הבעיה הזאת.

על כן, בהשגת משטר דמוקרטי ובמדה שיולאמו תעשיות היסוד ותוגשם רפורמה אגררית רחבה תלויה מידת ההצלחה בפתרון של הבעיה הזאת. מצד שני, רמת החיים של ההמונים קשור גם בתעסוקה המלאה, אשר בה תלוי כח הקניה של ההמונים. התנאי ההכרחי לפתרון הבעיה הוא בהוצאת הפיקוח על הייצור התעשייתי והחקלאי מידי המונופולים, המפקיעים את המ-חירים, והעברתו לידי ממשלות עממיות-מתקדמות. כוח הקניה של ההמונים תלוי בתעסוקה מלאה, בשכר הוגן, ביצוב המטבע ובהוזלת הפרודוקט. להוציא מידי המונופולים את עמדות המפתח ולהעמיד את המדע והטכניקה לרשות ההמונים, אלה הם תנאים מוקדמים לבעית ההוזלה הממשית של הפרודוקט.

להעלות את דרגת החיים של ההמונים בארצות שנהרסו ע"י הפולשים הנאצים ושל מיליארד תושבי הקולוניות, שנדלדלו ע"י משטר הניצול הקולוניאלי זאת היא בעיה מרכזית מבחינת יצירת שווקים נרחבים לתעשייה ולייצוב כלכלי בכל ארצות התבל.

חוסר עבודה פוגע לא רק ברמת החיים של הפועלים אלא בעקיפין ברמת החיים של כל השכבות והמעמדות (חוץ מספסרי המונופולים). על כן המלחמה לתעסוקה מלאה, היא תפקיד לאומי כללי ולא רק תפקידו של מעמד הפועלים. כך, למשל, אחת הסיסמאות של האגודות המקצועיות הבריטיות היא לקצר את יום העבודה ל-40 שעות בשבוע. וע"י זה להבטיח תעסוקה למיליונים חיילים. על כן אפשר לסכם את התכנית הפרוגרסיבית לפתרון בעית התעסוקה בכמה גקודות יסודיות: במלחמה לשכר הוגן תוך פיקוח על רווחי המעבידים;

קיצור יום העבודה והזולת הפרודוקט, כלומר הגדלת כוח הקניה של ההמונים
ע"י העלאת רמת חייהם. בראש המלחמה הלאומית הזאת, בכל הארצות עומד
מעמד הפועלים על אירגוניו ההמוניים — האגודות המקצועיות.

ב. ה ג י ש ה ה ב י ל ט מ ו ר י ת

מה היא גישתם של מנהיגי ההסתדרות לבעיה המרכזית הזאת בארץ?
את עמדתם של מנהיגי ההסתדרות הבילטמוריסטיים מבטא הח' ה. פרומקין.
תכמתם הכלכלית נובעת ממדיניותם הכללית. מצד אחד שלום בית עם המעבידים.
ויהיה זה במחיר ויתורים מרחיקי לכת ע"ח מעמד הפועלים, על כן גם יחסים
דוגנים עם המונופולים ועם הממשלה.

לעומת זה — מדיניות של "כבוש עבודה" ו"תוצרת עברית" — גישה של
חרם כלכלי כלפי התוצרת ה"זרה" בנוסח האנדוציה והסנציה בזמנים ה"הם"
בפולין, אבל בתנאים של מיעוט יהודי בסביבה ערבית, כלומר מדיניות כלכלית
"אנדקית", אשר הובאה עד לידי אבסורד.

במאמרו הפרוגרמטי "ההתכונות הכלכלית" (אפריל 1944) כותב ה'
פרומקין: "משק ההדר שהעסיק לפני המלחמה 10-15 אלף פועלים עבריים, מעסיק
עתה רק ערבים. עלינו לדאוג מאוד שיכולת לא תבוזבז ולא תצא מחוץ למעגל
הכלכלה והעבודה העברית". "קבלנו את הסכמת הסוכנות להשתתפות בהקמת
מוסד מרכזי לקבלנות במשק ההדר לשם שמירה על העבודה העברית בתוכה".
את שיטת הכיבוש מציע הח' פרומקין להעביר גם העירה.
יש להחזיר לגמל חיפה את העמדות שנשמטו מידניו בשנות המלחמה.
יש לחזק את מעמדה הכלכלי של ירושלים העברית, יש לדאוג לטבריה ולצפת.
אין לדעת בדיוק את מהלך הענינים בעתיד בתעשיה. על כל פנים ברור.
כי יעלו לפניה בתקופה הקרובה בכל חומרתה מצוות הכבוש הכלכלי... וכן
שמירה מעולה על עקרון העבודה העברית. יחד עם זאת "יש לארגן טפול
מרוכז לאומי להגנה על שווקי פנים".

מה מבטיחה הדרך הזאת לפועל?

א) התחרות פרועה במחירים בין פועלים יהודים לערבים כדי ל"אפשר"
לפרדסן להגשים את מצוות "העבודה העברית" על רקע של שוביניות גזעית
והסתה לאומנית-מוגברת. התוצאה מכך — עוני ודלדול המוני שני העמים.
בהתאם לתכנית הזאת, יצטרך הפועל החקלאי היהודי להוריד משכרו, בכדי
לגרש מהעבודה את 10-15 אלף הפועלים הערבים. התנאי המוקדם לביצוע התכנית
הזאת במושבה, היא הורדת השכר של הפועל היהודי בעיר מפני ששכר "יותר
מדי גבוה" של פועלי העיר יגרום לעזיבת המושבה ולבריחתו העירה של הפועל
החקלאי היהודי.

ב) הגברת שיטת העבודה הקבלנית בהדרכת "המשרד הקבלני ההסתדרותי".
ג) ריתוק ההמונים היהודים "לתוצרת העברית" היקרה יותר והחרמת

התוצרת הערבית. התוצאה מכך, סגרת השווקים הערבים בפני התוצרת היהודית, כתגובה למדיניות כבוש העבודה ו"התוצרת העברית". מצב פה ידחוף את ההמונים הערבים לזרועות השוביניזם. מאיליו מסתבר כי פיתוח תעשייה היהודית יועמד לפני קשיי צמצום רציניים. התוצאות הפוליטיות ממדיניות זאת הם: הטבת התנאים למדיניות ה"הפרד ומשול" של הממשלה הקולוניאלית ועזרה בפועל לתוכנית הרקונסטרוקציה של הממשלה האימפריאליסטית, תוכנית ה"חזרה לקרקע", דרך בלימת הפיתוח התעשייתי.

באופן מיוחד, ראויה להדגשה תוכניתו של ה. פרומקין להגדלת הפריון והוזלת התוצרת.

"יש לדאוג — — — — (1) להשיג חומר גלם, (2) לארגון משוכלל של תהליך היצור, כלומר שכלולים טכניים, ציוד טוב, מכונות ומכשירים ופריון עבודה ראוי".

כלומר לפי ה. פרומקין, פריון העבודה הראוי אינו בא כתוצאה משכלולים טכניים, אלא כדבר בפני עצמו ש"יש לארגנו". ולא לשוא מתפאר ה. פרומקין, ש"המוסדות האשראים והכלכלים" של חברת העובדים הגדילו את הונם והיקף פעולתם ומהווים עתה יחד קונצרן-משקיפיננסי. על הקונצרן הזה, על "סולל-בונה", "משרד קבלני", "תנובה" וכו', אפשר לסמוך ב"ארגון פריון עבודה ראוי" של הפועלים בדרך של שיטת הזעה קבלנית ותוך הורדת שכר.

בתוכניותיו של פרומקין אין אף רמז על ההכרח בשיתוף פעולה כלכלי עם העם הערבי בארץ ובארצות השכנות, על המלחמה במונופולים, בשיטות הקולוניאליות של הממשלה ובספטרות של הרכושנים. לכן, יש הרבה מאוד מהמ-שותף בין תוכניותיו ובין תוכניות "התאחדות בעלי התעשייה".

ג. תוכניות הרכושנים

על תוכניות הרכושנים להעברת התעשייה מתנאי מלחמה לתנאי שלום, פורסם לא מעט בעיתונות האזרחית בארץ. באופן הברור ביותר הובלטו תוכניותיהם, בהחלטות הכינוס השנתי של בעלי התעשייה ובמאמרו של מר גובומיסקי, מנהל חברת אשלג, ב"הארץ" (8.7.45).

הסיסמה העיקרית לתוכניותיהם היא: התחרות נגד תוצרת חוץ, המסכנת את עמדתם המונופוליסטית בשוק הפנימי. הדרך לכך — הורדת מחיר הפרודוקט והעלאת טיבו. אחת המטרות העיקריות היא, הרחבת השווקים בארץ והגדלת האכספורט.

אם כי אין אנו מעריכים את בעיית ההתחרות, כחמורה כל כך בשנים הקרובות של רקונסטרוקציה בכל ארצות אירופה ההרוסה הרי מאשרים אנו בהחלט את הצורך בהוזלת הפרודוקט והעלאת טיבו ואת השאיפה לחיזוק הצרכן המקומי והגדלת האכספורט.

אך מתנגדים אנו בהחלט לדרך הביצוע של השאיפות הללו המשותפת

למנהיגי ההסתדרות הבילטמוריסטים וראשי המעבידים, שמצאה את בטויה בהח' לטות הועידה הששית של ההסתדרות לפי הצעותיו של הח' פרומקין ובהחלטות כנוס "התאחדות בעלי התעשיה" כפי שהוצגו על ידי מר נובומייסקי.

תוכניותיהם מבוססות על שלושה עקרונות:

הראשון — והוא נכון וחיובי — מתבטא בדרישה מהממשלה לעזור על ידי ביטול המכס הגבוה והזולת הטרינספורט להחלפת הציוד הטכני של התעשיה במכונות חדישות יותר ולספק את החומר הגלמי הדרוש לתעשיית הארץ במחירים זולים יותר.

המשלחת הכלכלית הא"י בתזכירה לממשלת בריטניה תבעה: (א) "לתת אפשרות להחליף את המכונות הבלויות בחדשות ולחדש את אספקת חומרי הגלם וגלמי המוצרים בכמות הדרושה ובאותם המחירים כלתעשיה הבריטית; (ב) לתת לארץ ישראל זכות קדימה לרכוש במחירים נוחים את המכונות וכלי הרכב מן המחסנים הצבאיים; (ג) אם הדרישות האלה לא תתמלאנה על ידי בריטניה ואמריקה, יש להרשות לארץ ישראל לקנות מצרכים כאלה בארצות שבהן אפשר להשיגם..." (הארץ, 3.7.45)

"מחירי החומרים, הדרושים לתעשיה המקומית עלו בשיעור אגדתי" כותב מר נובומייסקי.

ב"הפועל הצעיר" מספר 6599 קוראים אנו שלפי מפקד ממשלתי בשנת 1942 היתה מכסת 60 אחוז ההוצאות לחומר גלמי בתעשיה העברית 60,4 אחוז מהתפוקה הכללית ובתעשיה הערבית 69,5 אחוז. ב"משמר" 27.7.45 מוכיח ח' בן-נחשון, שהחומר הגלמי מהווה 70%-60% מכל הוצאות המצרך.

בפרק "השתלטות המונופולים" בחוברת זו הבאנו מספרים אוסיניים באיזון מדה מייקרים המונופולים את המצרך בארץ, ומתוך זה ברור, שהמלחמה להוזלת החומר הגלמי — היא חלק מהמלחמה במונופולים הזרים ובשלטונם על משק הארץ.

האם מר נובומייסקי, ראש חברת אשלג הבריטית בארץ ינהל את המלחמה נגד המונופולים? כמובן שלא!

המלחמה הזאת אפשרית, כחלק ממלחמה המשותפת של שני עמי הארץ בשיעבוד האימפריאליסטי.

המלחמה הזאת תוכתר בנצחון אם תתנהל על ידי יהודים וערבים למען שחרור פוליטי וכלכלי ולפיתוח משק הארץ לטובת שני העמים.

✱

העיקרון השני בתכנית הרכושנים והבילטמוריסטים סותר את האפשרות של המלחמה המשותפת הזאת. העיקרון הזה הוא — מלחמה ל"תוצרת עברית", "כבוש עבודה", ואירגון של חרם כלכלי על תוצרת ערבית מחד ודומפינג בשווקים הערבים של התוצרת העברית הוולה. את הוזלת "התוצרת העברית" מתכווננים

יוזמי התכנית הזאת להשיג הן הודות לעליונות הטכנית של התעשייה היהודית והן על ידי העלאת פירון העבודה והוזלת התוצרת בדרך של הגברת שיטות ההזעה והורדת שכר הפועלים. ברור לנו, שהתוכניות האלו, שורשן במשרדי האימפריאליזם הבריטי. הריאקציה היהודית והערבית בארץ, שמהן משחקות על קלף זה של האימפריאליזם הבריטי.

בו בזמן, שהמשלחת הכלכלית היהודית מציע ללשכה המסחרית הבריטית (קרי: — למונופולים): „ארץ ישראל רוצה לקנות את קניותיה העתידות בכל מידת האפשר בבריטניה, ויש לעבד תכנית של תיאום ושיתוף פעולה“ („הארץ“ 8.7.45), מציעה המשלחת של הסוחרים הערבים לאותה הלשכה של המונופולים הבריטיים למסור לה את הסוכנויות לאימפורט של תוצרת בריטית לפלשתינה ולארצות ערביות, למען להלחם בתוצרת היהודית.

על התוצאות ההרסניות, הכרוכות לתעשייה היהודית ממדיניות זאת, אפשר ללמוד מתוך המספרים הבאים: בהוצאת הסוכנות „ארץ ישראל“ (ברוסית) קוראים אנו: „מתוך הסכום הכולל של 3.062.000 לירות ערך האכספורט של תוצרת התעשייה היהודית בשנת 1942, ערך האכספורט למצרים, עירק וסוריה מגיע ל-810.000 לירות, כלומר קרוב ל-30 אחוז של ערך האכספורט הכללי הוא לארצות הערביות השכנות.

בשנת 1944 מתוך הסכום הכללי של ערך האכספורט 14 וחצי מיליון לירות — ערך האכספורט רק למצרים היה 4.400.000 („חדשות הכלכלה הארץ-ישראלית“ מספר 3). ואם חושבים ברצינות על הרחבת השווקים והאכספורט, ברור, שבראש וראשונה באים בחשבון שווקי הארצות השכנות, הן בגלל קרבתן וההוצאות הנמוכות של הטרנספורט אליהן, הן בגלל רמת מחירים גבוהה בארצות אלו, בערך כמו בארצנו, והן בגלל פגורן מבחינה תעשייתית בהשוואה לארצות אירופה או אמריקה. עוד יותר יובלט האבסורד של המלחמה הכלכלית בין שני העמים בארץ ותוצאותיו החמורות לתעשייה היהודית באם נקח בחשבון את העובדה, שחלק גדול של התוצרת התעשייתית העברית נמכרת בשוק הערבי הפנימי בארץ. על כן משגה חמור הוא לראות בתוצאת החרם הכלכלי הדו-צדדי יק את הנזקים שהוא יביא לפלחים, לפועלים ולהמוני העם הערבי. חרם כלכלי דו-צדדי יגרום למשבר וחוסר עבודה עצום בראש וראשונה ברחוב היהודי ובמדה לא קטנה גם בסקטור הערבי.

העיקרון השלישי בתוכניותיהם של פרומקין-נובומיסקי הוא בהוזלת הפרודוקט והעלאת טיבו, בדרך של הורדת השכר ופתוח שטח ההזעה. מר נובומיסקי קובע, שפירון הפועל היהודי מגיע ל-70 אחוז של התפוקה הנורמלית וע"כ הוא מציע לשתף את הפועל ב„גורלה הכספי“ של התעשייה. במלים אחרות להטיל על שכם הפועל את הדאגה לרווחי המעבידים. לכך יש „דרכים שונות“. אחת מהן היא — קבלנות. האמצעי הזה ידוע למדי לפועלי

הארץ מנסיונם. השיטה הקבלנית מורידה את השכר והתנאים והורסת את בריאות הפועל ואת מעמדו. "סולל בונה" ביחד עם הנהגת ההסתדרות וגשו "לשפר" את הקבלנות על ידי ארגון "ועדי הייצור" שישתתפו בגורל הכספי של החברה על ידי דאגה לגורל הפרייה, והיות "ומלחמתנו רק מתחילה" הרי יש להטיל — לדעתם — על פועלי הארץ את שיטות המאמץ המלחמתי, כשם שהיה זה בזמן המלחמה האנטיפאשיסטית, כשמתפקידם של ועדי הייצור היה לעזור לממשלות האומות המאוחדות בפיקוח על המונופולים, אשר נהגו סבוטג'ה במאמץ המלחמתי.

שני תפקידים לוועדי ייצור: להעמיד מול המוסד הפרולטרני הראשוני, שהוא ועד פועלי המקום, מוסד מקביל, משותף לפועלים ובעלים, אשר מתפקידו ל"ארגן את פרייה העבודה", כלומר להגביר את שטת הזעה, תוך התנקשות עם אינטרס הפועלים. ההתנקשות הזאת אומרת מלחמה בין ועד הייצור וועד הפועלים. לכן מתפקידו של ועד הייצור להפנות את זעם הפועלים מהמעבידים, לפלג את הפועלים ולהחליש את מלחמתם לזכויותיהם. יחד עם זאת, מבטא ועד הייצור את "האידייליה המעמדית", את משטר "שלום הבית", שאליו שואפים מנהיגי ההסתדרות הבילטמוריסטיים והמעבידים כמובן ע"ח הפועלים. איזה תועלת יכולים להפיק הפועלים מועדי ייצור? את זה אפשר ללמוד מעמדתם של המעבידים בענף המתכת, העומדים בתוקף על דרישתם להקים ועדי ייצור בענף המתכת. דרישת המעבידים מלווה בתנאי: רוב בועדי הייצור, כדי שההכרעה תהיה בידם. בדרך זו לנציגי הפועלים בועדי הייצור למעשה זכות של דעה מיעצת. אחת הסבות לסחיבת המשא ומתן בענין החוזה הקולקטיבי בענף המתכת, היא התנגדות מוחלטת של המעבידים להצעת נציגי ההסתדרות — הקמת ועדי ייצור על בסיס פריטטי.

ועל כן שוב מתנה חשובה הגישו אנשי מפא"י ו"סולל בונה" ל"התאחדות בעלי התעשייה" בהקמתם את ועדי הייצור, מכשיר ריאקציוני בתנאי הארץ ובתקופה הנוכחית.

מרכז הקואופרציה עוזר בנאמנות ל"התאחדות בעלי התעשייה" לשתף את הפועלים בגורלה הכספי. עובדה מעניינת היא הצעת בעלי "הגביש" ומרכז הקואופרציה לפועלי "הגביש" — לקנות זכות במפעל ולהפכו למשותף לפי: 20 אחוז לפועלים, 30 אחוז למרכז הקואופרציה ו-50 אחוז למעביד. התנאים לטרנזקציה הזאת הם שהפועלים ישלמו למעביד 14.000 לירות ו...יוכלו להיות בעלי המפעל. מה זה אומר למעשה?

למעשה זה אומר שהפועלים לא "יצטרכו" יותר לשבות ולא "להשגיח על שמונה שעות עבודה", ולא "לריב" בענייני שכר, חופש וכו'... כי הרי "למען עצמם" הם יעבדו. ואמנם כל אחד יצטרך לעבוד כ-20 שנה, כדי לקבל בדיבונדות את חלקו שהכנים מאותם ה-20 אחוז מהרווח, השייכים לפועלים; אך האין זה

כדאי למען „פרנסה בטוחה“ ?

וכי הכל נעשה למען הבטחת הפרנסה, באשר המעביד הודיע ברורות, שבאם לא יקבלו הפועלים את הצעתו, יצטרך לסגור את המפעל, תוך חוסר אפשרות לעמוד מול התחרות חוץ, בגלל התוצרת הגרועה והפריזון הנמוך.

בקיזור : ברור שמהמעביד רוצה לגזול מהפועלים, את הפרוטות, שישיגו בהלוואות, להפוך אותם לעבדים נרצעים של המפעל, בעזרת המרכז הקואופ. ונפוח ההשליות הבעלי-בתיים-מפאיות. שוב רוצים להוכיח לפועלים, שרנטביליות של המפעל תלויה ב... „שיתוף הפועלים בגורל הכספי של החברה“. גם במקרה זה נשתקף הקו המשותף של מר גובומיסקי-פרומקין.

על כן מנהיגי ההסתדרות ומנהיגי „התאחדות בעלי התעשייה“ דורשים להר-חיב את שיטת הקבלנות, כדרך להעלאת פריון העבודה.

את פריון העבודה אפשר להרים ע"י שכלולים טכניים, מכונות חדישות, ארגון ראציונאלי יותר של שיטות עבודה, יצירת קדרים מקצועיים ע"י מתן עזרה בהתמחות המקצועית של הפועל ע"ח המפעל והממשלה, ובעיקר ע"י הבטחת הריאותו של הפועל — הטבת תנאי עבודתו והרמת שכרו. דרך אחרת להרמת פריון בעבודה — אינה קיימת !

הח' פרומקין דורש להגשים בתעשייה את „מצוות הכבוש הכלכלי“... במלים פשוטות, זה אומר, הורדת שכר.

מר גובומיסקי דורש מהפועלים „להתחשב בנטע הרך של התעשייה העברית“ ו„להפסיק את האש“ של המלחמה המקצועית. במלים פשוטות זה אומר הורדת שכר.

בפרק על ה„הורדת שכר ותנאי העבודה“ כבר הוכחנו מהו למעשה ה„שכר הגבוה של הפועלים“. יחד עם זאת יש לבדוק האם על ידי הורדת השכר אפשרית הוזלה ניכרת של המצרך ומה תהיינה תוצאות הורדת השכר על משק הארץ.

ב„דבר“ 29.8.45 אנו קוראים :

בביולטין הראשון של הועדה לחקר כלכלי על יד סיעת פועלי ציון בועד הפועל של ההסתדרות הכללית נתפרסמו תוצאות מחקר על הון ועבודה בתעשייה. המחברים חקרו את משקלו של שכר העבודה בתעשייה הארצישראלית בתקופת המלחמה וקובעים „שחלק של שכר העבודה והמשכורות גם יחד היה 20-22 אחוזים מכל הוצאות הייצור בתעשייה בתקופת המלחמה לעומת 32,5 אחוזים לפי מפקד התעשייה ב-1937, ההוצאות לשכר העבודה והמשכורות ירדו בערך ב-10—15 אחוזים.

נוסף לחישובים אלה מביאים המחברים מספרים על 15 מפעלי תעשייה גדולים ובינונים אשר מתבססים על אינפורמציה מועדי עובדים, מאזנים וכו' והנה הוצאות החקירה ב-15 המפעלים :

שכר העבודה ומשכורות בהוצאת הייצור

אחוז מכל הוצאות הייצור	אחוז מכל הוצאות הייצור	בענף
12	9. חמרי בנין	1. אליג
10	10. חימיה	2. מזון
8-7	11. חימיה	3. טכסטיל
8-2	12. חימיה	4. טכסטיל
5	13. מזון	5. מזון
7-6	14. מזון	6. חימיה
9-8	15. מזון	7. טכסטיל
	11	8. חימיה

לפי חישובו של הח' בן-נחשון ("משמר", 27.7.1945) מגיע שכר העבודה והמשכורת ל-15-20 אחוז מכלל הוצאות המיצור. ב"הפועל הצעיר" מספר 33 (יוני 1945) אנו קוראים על תוצאות מפקד ממשלתי: בשנת 1939 היו ההוצאות לשכר עבודה ומשכורות בתעשיה העברית 17 אחוז ובתעשיה הערבית 8 אחוז. לפי הערכת הסוכנות בשנת 1943 היה שוויה של תוצרת פועל התעשיה — 900 לא"י, בו בזמן ששכר העבודה עלה לסכום של 240 לא"י — כלומר 26 אחוז של מחיר התוצרת. האחוז הנמוך של שכר העבודה במחיר הכולל של התוצרת נקבע על ידי כמה וכמה גורמים: יוקר חמרי הגלם ומכשירי הייצור, האחוז הגבוה של רווחי המעבידים והמתווכים ועיבוד חצאי פבריקטים ותוצרת פריביטיבית הדורש שעות עבודה. המסקנה ברורה: הורדת השכר לא תשפיע במידה ניכרת על הוזלת התוצרת — כי לא השכר קובע את גובה המחירים, אלא כל יתר ההוצאות.

למה תגרום הורדת השכר ?

גם כאן נשתמש בשפת המספרים :

ערך הייצור התעשיתי לשנת 1942 הוה 35 מליון לירות.

ערך האקספורט של ייצור תעשיתי ב-1942 הוה 3 מליון לירות.

(המספרים מהחוברת "ארץ ישראל" הוצאת הסוכנות ברוסית).

יוצא איפוא, שלמעלה מ-90 אחוז של התוצרת התעשיתית המקומית נמכרת בארץ, זה אומר, ש"שטח המחיה" העיקרי של התעשיה היהודית הוא בהמוני הארץ.

הורדת שכר הפועלים פוגעת בכל המעמדות, מלבד הספסרים, ע"כ כל פגיעה בשכר עבודה של הפועלים חותרת תחת קיום של התעשיה המקומית.

מצד שני, בהרמת כוח הקנייה של ההמונים היהודים והערבים נתונים האפשרויות לפתוח משק ותעשיית הארץ.

קיים חלק גדול למדי בהוצאת הפרודוקט, אשר בהורדתו בד בבד עם

הוזלת מחירי חומר הגלם, מכס והטרנספורט נתונה האפשרות להוזיל את מחיר המצרך. זהו — רוח המעבידים. בשנות המלחמה התרגלו המעבידים לרווחים כפסריים, המהווים על פי רוב הרבה יותר מ-10 אחוז מערך המצרך. כידוע החישוב של הרווח הקפיטליסטי הנורמלי הוא עד 5 אחוז.

המחירים בשוק השחור לא פעם עלו פי כמה על המחיר הממשלתי, והרי רוב המצרכים נמכרו בשוק השחור. דוקא בהורדת רווחי המעבידים והמלחמה בספרות רואים אנו את אחד האמצעים העיקריים להוזלת הפרודוקט העשוי על-ידי כך להגביר את „כושר ההתחרות" של תעשיית הארץ, ולהרים את סטנדרט החיים וכוח הקניה של ההמונים.

על כן הדרישה לפיקוח על רווחי המעבידים, הנה חלק ממלחמתנו לפתוח התעשייה ומשק הארץ.

מכל זה רואים אנו, שהמדיניות של הסתגרות לאומנית מחד ושל מדיניות אנטי-פועלית מאידך — מהווה שני צדדים של אותו המטבע. זאת מדיניות ריאקציונית אחת, המובילה את משק הארץ לא לשגשוג ופיתוח, אלא לתהום ומשבר.

בכדי לשבור את התנגדות הפועלים לתוכניות של הרכושנים, אשר העקרון שלהם הוא לשמור על רווחיהם הספסריים ע"ח שכרם ותנאי עבודתם של הפועלים, נוהגת ה„התאחדות" בארץ, במשך שנים רבות, בשיטות של התקפה פסיכולוגית, בהעמידה לפני הפועלים סיוט של משבר בלתי נמנע וחוסר עבודה, „באם לא יסכימו לדרישותינו". באה המציאות וסותרת על פני ההערכות הפסימיות הללו. ב„חדשות הכלכלה הארץ ישראלית", יולי 1945, בהוצאת הסוכנות, קוראים אנו:

ההנחה, כי ייצור בתעשייה ובחקלאות בארץ נמשך גם הלאה בצורתו המורחבת, למרות הפחתת הביקוש של הצבא, נתאשרה על ידי המספרים של אינדקס הייצור בתעשייה שפורסמו באחרונה מטעם המחלקה לסטטיסטיקה של הסוכנות היהודית לארץ ישראל לחדשים הראשונים של שנת 1945, בהשוואה לחדשים האחרונים של שנת 1944. האינדקס הזה, הערוך מחדש לפי המפקד התעשייתי האחרון, והמתקן לפי „משקלים" של ענפים שונים בתעשייה בהתאם למצב הנוכחי, מראה את ההתפתחות דלקמן:

החודש	האינדקס (100 = 1938—39)
אוקטובר 1944	215
נובמבר 1944	217
דצמבר 1944	217
ינואר 1945	213
פברואר 1945	218
מרץ 1945	218

מ פ ק ח ה ת ע ש י ה ה ק ל ה ע ל מ ח ל ק ת ו
בפגישה האחרונה של עורכי העתונים עם המזכיר הראשי הרצה המפקח
על התעשייה הקלה, מר ביגס, על בעיות הפיקוח. דבריו מובאים להלן בקיצור:
הגדלת משלוחי האספקה לארץ ישראל (שהם תנאי קודם לביטול הפיקוח)
תלויה בשני הגורמים הבאים: (א) נפח האוניות שיעמוד לרשותנו; (ב) מציאותם
של חומרי אספקה בארצות הספקות.

חומרי האספקה בארצות האכספורט אינם מצויים בשפע, בעיקר מחמת
הביקוש העצום לסחורות בארצות אירופה החרבות ובמזרח הרחוק.
גם נפח האוניות שיועמד לרשותנו אינו גדול. הנפח הכללי שהוקצה
לכל המזרח התיכון ברבע הראשון של השנה הנוכחית לא עלה אלא במעט על
הנפח הדרוש לארץ ישראל עצמה בתנאים תקינים.

המצרכים החיוניים ביותר הנתונים בפיקוחה של מחלקתי הם סחורות
טכסטיל עורות, נעלים ונייר.

צר לי מאוד, שעלי למסור שוב אוהרה חמורה בקשר לאספקת האריגים.
שורר כיום, בכל רחבי העולם, מחסור קשה בסחורה זו, ויש לחשוש כי המצוקה
תימשך זמן רב למדי. אם נדון על יסוד האינפורמציה המצויה בידינו נצטרך
להסיק, כי המחסור יהיה חריף יותר בשנת 1946 מאשר ב-1945.

ברור לנו, שדוקא מלחמה בעד תכנית כלכלית-דמוקרטית ובעד מדיניות
פרוגרסיבית, נגד תוכניותיהם של הרכושנים, היא הדרך להבטחת הארץ
ממשברים ומחסור עבודה. —

ד. בעיות נוספות הדורשות את פתרון
כמו שכבר נאמר, את הפתרון לבעית התעסוקה המלאה, בכל הארצות
וגם בארצנו, אפשר לפתור בראש וראשונה על ידי פיתוח המשק על כל ענפיו,
והעלת רמת החיים של ההמונים. יחד עם זאת ישנם דרכים נוספות למלחמה
בסכנת חוסר עבודה. הדרכים האלו, עם גמר תקופת המאמץ המלחמתי והן:
קיצור יום העבודה, איסור עבודה לילדים עד גיל 14, (ותורת לימוד חינוך) יום
עבודה מקוצר לנשים ולנוטר, שמירה קפדנית על יום מנוחה בשבוע, בערבי
חגים ושבבות יום עבודה מקוצר, הגדלת החופש השנתי וחופש לידה העברה
בעבודה קבלנית לעבודה יומית וחודשית. כל אלה מהווים סעיפים חשובים
בפרוגרמה של האגודות המקצועיות בארצות הדמוקרטיות ופיקוח על הגשמתן
נמצא בידי ועדי ייצור שהוקמו בשעתם למען לפקח על ביצוע המאמץ המלחמתי
היעיל.

גם בארץ יש להעמיד את הדרישות האלה, בהתאמתם למציאות הארץ.
את קיצור יום העבודה יש להגשים. קודם כל ע"י ביטול השעות הנוספות,
תוך הרמת שכר הפועלים. היו זמנים, כשמנהיגי ההסתדרות קיצרו את יום

העבודה של הפועלים באופן "רדיקלי" מאד ע"י שיטת החילופים. הגישה שלהם היתה "פשוטה מאד". היות ואין עבודה לכולם ומבחינה "מדינית" אסור להכיר בקיום חוסר עבודה ואין לנהל מלחמה ברכושנים, עיריות או ממשלה, שיירתמו בעול הפתרון של בעיית חוסר העבודה — הרי יש לחלק את מקומות העבודה שנשארו לשניים. באופן כזה התקבל "קיצור יום העבודה" ו... "קיצור" השכר. ומעמסת חוסר העבודה הוטלה על שכם הפועלים. הסיסמא "אל יהיה רעב בתוכנו" הפכה למעשה למציאות הפוכה: "אל יהיה שבע בתוכנו". מובן שמתנגדים אנו לחילופים, כפתרון לחוסר עבודה. החילופים לא רק מרעיבים את הפועלים אלא הורסים את כל היסודות של זכויות ותק במפעל והופכים את כל ציבור הפועלים לבלתי קבועים, דבר ההורס את האפשרויות של מלחמה מקצועית ומעמדית תקינה. אנו דורשים מהממשלה ומהמעבידים להשקיע את רווחי המלחמה שלהם בעבודות צבוריות שונות ובסיוע מלא למחוסרי עבודה.

ע"י ביטול שעות נוספות בארץ, אפשר לעזור לא במעט לפתרון בעיית התעסוקה המלאה. המספרים האחרונים על אחוז שעות העבודה הנוספות בתעשייה, מזמן העבודה הכללי הם משנת 1943. לפי ד"ר צודרוביץ משכר העבודה הכולל של פועלי התעשייה למעלה מ-10% היה בעד שעות נוספות. אם נקבל שחל צמצום בכמות שעות העבודה הנוספות הרי גם במקרה זה אפשר — ע"י ביטולן — ליצור כמה אלפי מקומות עבודה.

כמו כן אפשר ליצור ע"י ביטול ההתחרות בנורמות והשיטות הקבלניות מקומות עבודה נוספים. כידוע, ישנם ענפי עבודה שלמים, העובדים בשיטה קבלנית (יהלומים, חלק ניכר מאריג, רוב עבודת הלבשה ועוד). ע"כ גם מבחינה זאת, אקטואלית הדרישה לעבור בכל המפעלים לשיטת עבודה יומית.

כשם שהוזכר לעיל, אחת הבעיות הבוערות ביותר, אשר אי פתרונה יגרום למשבר קשה גם בארצנו, היא בעיית הדימוביליזציה, בד בבד עם הדרישה הראשונה — להחזיר מיד את מתנדבינו הדורשים זאת, לבתיהם — חובת היישוב לדאוג לגג מעל ראשיהם ועבודה למענם.

ה. ב ע י ו ת ה ד מ ו ב י ל י ז צ י ה

בעיית הדימוביליזציה היא אחת השאלות המרכזיות העומדת לפני כל האומות אחרי הנצחון על הפאשיזם. זאת היא שאלה לאומית ומעמדית כאחד. אם מליוני החיילים יחד עם מיליוני הפועלים, שעבדו בעבודות הצבא לא יסודרו בעבודה — הרי נעמוד לפני משבר כלכלי קשה. ועל כן בכל הארצות הדימוקרטיות נגשות הממשלות לפתרון הבעיה הזאת בדרך של פיתוח התעשייה והחקלאות, כשליעניהם מטרה כפולה:

א. תעסוקה מלאה והרמת תנאי החיים של ההמונים;

ב. והבטחת שלום בריקיימא.

שתי המטרות האלו מחייבות את פיתוח התעשיה כי פיתוח התעשיה מבטיח ראשית תעסוקה מלאה, וכתוצאה מכך הגברת כוח הקניה של ההמונים. ושנית, רק על בסיס של בטחון כלכלי אפשר להבטיח שלום בר-קיימא.

תנאי הדימוביליזציה של ברית המועצות הולמים את המשטר הסוציאליסטי. חייל החוזר מן החזית מקבל בית ומקום עבודה; איכר מקבל משק עזר. תלמיד — את כל האפשרויות לסיים את השתלמותו. כל זה מובן מאליו וגובע מעצם המשטר הסוציאליסטי.

בניו-זילנד, באנגליה, באוסטרליה ובאמריקה — מקדמות ממשלותיהן את פני החייל החוזר למסלול החיים בתנאי שלום תוך דאגה לבטחונו הכלכלי. תנאי הדימוביליזציה בארצות הללו מעניקים לחייל, חוץ מסכומי כסף המגיעים לו, אפשרויות של הלוואות גדולות ללא ריבית, לשיכון ולהשקעה במשק או במלאכה. הממשלות דואגות לסידורם בעבודה. הממשלות הדימוקרטיות של הארצות הללו עושות זאת מתוך הבנה, שמעמד הפועלים והמוני העובדים עברו דרך התפתחות רבה בתקופת המלחמה, והפקרתם למשברים ולחוסר עבודה מסוכנת מדי בתנאים הנוכחים.

פועלי אנגליה נגשים לפתרון בעית התעסוקה המלאה ע"י הגברת הפיקוח הלאומי על ענפי היסוד של הכלכלה (בנקים, תעשיה כבדה, וכו'). צמצום זכויות ואפשרויות המונופולים והרכושנים תוך רפורמה סוציאלית רחבה, קיצור יום העבודה וקביעת שבוע עבודה של 40 שעות, תוך שמירה על שכר הוגן וכו'. נצחון פועלי אנגליה בבחירות לפרלמנט והקמת ממשלת פועלים מוכיחה, שהמוני אנגליה הבינו שאין לפתור את בעיותיהם, אלא תוך שילוב דרישותיהם הכלכליות במלחמה פוליטית מעמדית.

בעית החייל המשוחרר היא בעית מעמד הפועלים כולו, משום שחוסר העבודה מסכן את העמדות הכלכליות של צבור הפועלים, ומשום שהרכושנים ושלי-חיהם מנסים כבר להעמיד אחד כנגד השני את הפועל והחייל. הטבלה הבאה מוכיחה את אשר מקבל החייל הבריטי והפלשתינאי אחרי 5 שנים ובזה 3 שנים בחוץ לארץ (מצרים).

לירות	החייל באנגליה
56	ימי חופש בשכר ודמי כלכלה לפי "בריטיש רייטס אוף פי"
44.432	36 ימי חופש בשכר ודמי כלכלה עבור שירות בארצות חוץ
28.566	ההענקה המלחמתית (60×0.500)
30.—	ההקצבה "פוסט וואר"
31.925	
134.923	סה"כ

לירות
29.400
22.500
31.925

85.825 ס"ה

החייל הפלשתינאי

כל אלה לפי הדרגה
הפלשתינאית
ההקצבה „פוסט וואר“

מחוץ לזה יקבל חלק גדול של החיילים האנגלים את הקצבות העידוד עד ל-150 לירות ז. א. שחיילינו מקבלים 60% מן הסכום מבלי להביא בחשבון כבר את הקצבות העידוד, ואת העובדה שמשפחות חיילינו מקבלות ב-33% פחות מאשר משפחות החיילים האנגלים.

בתפקידו של ארגון החיילים המשוחררים לארגן ולדרבן את מוסדות הישוב לפעולה זאת, ומתפקידו וענינו של מעמד הפועלים לעמוד בראשה. היות ואנו רואים את מלחמת החייל המשוחרר לעבודה כחלק בלתי נפרד של מלחמת ציבור הפועלים לתעסוקה מלאה, מלחמה המכוונת נגד צמצום התעשיה והבנין ע"י מדיניות הממשלה ונגד התכניות הספסריות של הרכושנים מצד אחד ובעד פיתוח המשק והתעשיה בארץ מצד שני, חושבים אנו שארגון החיילים המשוחררים חייב לראות את עצמו כחלק של מעמד הפועלים המאורגן לבמסגרת המעמד לנהל את מלחמתו. בכוחות משותפים יש לעמוד מול נסיונות המעבידים והממשלה להכניס פירוד בתוך מעמד הפועלים. על החיילים המשוחררים להוציא מתוכם את כל שליחי הריאקציה, המשתדלים לכוון את מלחמתם נגד הפועל העובד במקום ולכוון אותה נגד המעביד והממשלה. אנו רואים את פתרון השאלה המרכזית הזאת לגבי כל ציבור הפועלים ע"י גיהול מלחמה לתכנית הבאה למען תעסוקה לחיילינו המשוחררים:

1. לדרוש עבוד החייל הפלשתינאי תנאי דמוביליזציה שווים לאלה של החייל הבריטי.
2. תקציב ממשלתי מיוחד למען שיכון וסידור חיילים משוחררים בעבודה.
3. על הממשלה והעיריות ליצור עבודות צבוריות ולהעסיק בהן בקביעות חיילים משוחררים.
4. חיילים אשר עבדו לפני התגייסותם במפעל ממשלתי, עירוני או פרטי — בזכותם לחזור לעבודתם. על המעבידים ליצור מקום עבודה זה בלי לפטר פועל במפעל.
5. את קיצור שבוע העבודה בארצנו יש להגשים קודם כל ע"י איסור שעות נוספות. ביטול השעות הנוספות יוצר מקומות עבודה נוספים בכל המפעלים הממשלתיים, העירוניים והפרטיים. על הפועלים להלחם על שכר הוגן בעד 8 שעות עבודה.
6. זכות קדימה לכל המשרות הממשלתיות והעירוניות לחיילים משוחררים.

7. לגשת מיד לבנין שכונות ובתים משותפים לחיילים על אדמות ציבוריות ועירוניות. בעבודות אלו כמו כן בעבודות ההנהלה יש להעסיק בראש וראשונה חיילים משוחררים. הקצבות למטרה זו יש להשיג מן הממשלה והעיריות. הממשלה חייבת להקציב למטרה זו סכומים מהכנסות המסים על רווחי המלחמה, ולהגדיל את המסים על הרכושנים למטרה זו.

8. בהוצאות אלו חייבת להשתתף קרן ההתגייסות.

9. למכור לחיילים משוחררים מכוניות ממחסני הצבא במחירים נוחים בתשלומים לזמן ארוך ובלי ריבית. קרן ההתגייסות צריכה לתת לחיילים את ההלוואות הדרושות להתאמת המכוניות להובלת משא או נוסעים. העיריות והממשלה חייבות לתת רשיונות לכל חייל או חיילת שעבדו בנהגות.

10. יש לבדוק את מצב העבודה בקואופרטיבים בכללם ובראש וראשונה בקואופרטיבים של התחבורה ("המעביר", "אגד", ועוד), ולבטל גם כאן את השעות הנוספות, כדי לקבל חברים חדשים מבין החיילים המשוחררים לפי מחיר המניה שמלפני המלחמה בתשלומים לזמן ארוך ובשיעורים ע"י הורדה מן המשכורת.

11. על הממשלה לשלם פנסיה למשך כל החיים לאינבלידים, או לסדרם בעבודה מתאימה לאפשרויותיהם, כמו, משל, סידור קיוסקים על חשבון הממשלה העיריות והמוסדות.

12. פנסיה למשפחות החיילים שנפלו במלחמה, חנוך חנם לילדיהם, סדור פרנסה קבועה לאלמנות.

13. לארגן קורסים להשתלמות מקצועית לחיילים משוחררים, תוך הבטחת קיומם לתקופת ההשתלמות מקרנות הממשלה, העיריות והמוסדות.

14. להגשים מיד את החלטת ממשלת הארץ על עזרה לחיילים שהתגייסו באמצע לימודיהם באוניברסיטה או בבתי-ספר אחרים כדי שיוכלו לסיים את לימודיהם, וגם להרחיב את העזרה הזאת.

15. לסדר מיד את שיכון החיילים המשוחררים ע"י צמצום הדירות המרווחות. על העיריה להעביר רישום של הנפשות בכל דירה ולשכן בעזרת הממשלה את החיילים בחדרים שיתפנו ע"י כך.

בראש המלחמה על תכנית זו חייבת לעמוד ההסתדרות. לשם כך יש למנות בכל ועד אגודה חבר אחראי שיעמוד בקשר עם ועד החייל ושמתפקידו לארגן ולהפעיל את כל חברי האגודה למלחמה על זכויות החיילים, בראש וראשונה חברי האגודה. יש לאפשר לכל חייל להצטרף לאגודה מקצועית לפי מקצועו, או לפי המקצוע שהוא בוחר להשתלם בו. בשאלה זאת הכרחי הסדר מרכזי מטעם הוועד הפועל.

על ההסתדרות להקים קורסים מקצועיים לחיילים משוחררים. יש להקים מוסד מאוחד של נציגי האגודה והחיילים למען לברר מיד כל סכסוך או אי הבנה שחלה בין פועלי המקום וחיילים משוחררים על רקע סידורים בעבודה. חוסר

הסדר מידי של הסכסוכים וסילוק אי הבנה על רקע זה מסכנים באופן רציני את אחדות מעמד הפועלים, גותנים מקום להפליות ולכן גם להתערבות של אלמנטים ריאקציוניים המעוניינים בפילוג מחנה הפועלים.

כפי שאמרנו לעיל — החייל המשוחרר הוא פועל וזכות לעבודה שמורה לכל פועל. על כן לא נכונה תהיה הדעה, שמעמידים אנו דרישות מיוחדות של חיילים משוחררים, אשר הן בניגוד לאינטרסים של מעמד הפועלים. הדרישות הללו הן חלק בלתי נפרד של תכנית בטחון כלכלי עבור כל צבור הפועלים ובמסגרת פיתוח משק הארץ.

ה. ע נ פ י מ ש ק א ח ר י ם בתכנית פיתוח משק הארץ קיימות אפשרויות גדולות לפיתוח עבודת הבנין. רב הוא מחסור הדירות בארץ, רנטבילי מאד הבנין. בארץ יוצרים מלט, לבנים, אבן בניה ועוד חמרי בנין. קיימים קדרים מקצועיים רבים ומכשירי ייצור בשטח נגרות ומתכת של בנין. את התפתחות תנועת הבנין בארץ בולמת הממשלה ע"י אי גתנת רש" יוגות בנין. מדיניות הרעבת הארץ למלט ע"י ספסרי המונופולים (שביתת גשר), הפקעת מחירי חומרי בנין — כל זה עומד למכשול בדרך להתפתחות תנועת הבנין בארץ.

חוסר צמיגים והצמצום בבניזין מגדילים את קושי התחבורה שהוא ענף חשוב לפיתוח משק הארץ. גם כאן קיימות אפשרויות רבות לקליטת עובדים. את פיתוח התחבורה בולמת הממשלה ע"י חוקי הצמצום ובעיקר המונופולים, אשר לפי דרישתם משמידים את המכוניות מן האיגונוטר הצבאי, במקום להעמיד אותן לרשות השוק האזרחי בארץ. זה נעשה בכדי לשמור על המחירים הגבוהים של המכוניות וחלקיהם.

כמו כן קיימות אפשרויות של פיתוח בשטחי משק שונים כגון : דיג, ספנות, פיתוח הפרדסנות וענפי חקלאות שונים וכולי...

מכל זה ברורה המסקנה — קיימים התנאים לפיתוח הארץ ולתעסוקה מלאה, אך ההפרעות הן בראש וראשונה פוליטיות.

בכוחות משותפים של שני העמים ובראש וראשונה בדרך של אחדות המעמד של פועלים יהודים וערבים, פועלי תעשייה והקמפים, החקלאות והחיילים המשוחררים, יש להסיר את המכשולים האימפריאליסטיים, מונופוליסטיים, פיאור-דליים, רכושניים בפני פיתוח משק הארץ.

נצחון פועלי אנגליה — פותח פרספקטיבות חדשות לקראת המלחמה הזאת. הגשמת תכנית הבחירות של מפלגת העבודה, בסעיפים של הרמת רמת החיים של המוני הקולוניות, תוך הסרת השיטות הקולוניאליות וצמצום זכויות המונופולים עד להלאמתם ; הגשמת אותן ההחלטות של ועידת האגודות המקצועיות בלונדון כאן בארץ — כל זה תלוי במידת הערנות המעמדית-פוליטית של

פועלי והמוני העם בקולוניות וכמובן גם בארצנו. העובדה שממשלת אנגליה היא בידי מפלגת העבודה, אומרת, שנוצרו תנאים נוחים יותר למלחמתנו. עובדה זאת אינה משחררת אותנו מפעולה, אלא דורשת פעילות והעזה יתר במלחמת המוני הארץ לבטחון כלכלי ופוליטי.

ז. הקוים הפרינציפיוניים של תוכנית דמוקרטיה נגסה לסכם את הצעתנו למלחמה בעד תוכנית דימוקרטיה להעברת המשק מתנאי מלחמה לתנאי שלום. עומדת הבעיה החיונית של מעבר המשק לפסי שלום. זוהי בעיה של המוני העם היהודי והערבי בארץ, של פועלים, אכרים, האינטליגנציה העובדת, המעמד הבינוני והבורגנות בעלת אופי מקומי, אך בראש וראשונה זאת בעית פועלי תעשייה, פועלי קמפים וחיילים משוחררים. לאור זה עומדת השאלה של הפיתוח הכלכלי כבעית יסוד למעמד הפועלים ולהסתדרות.

את התכנית הדימוקרטית לפיתוח הארץ יש לייסד על הנחות אלו:
א. פיתוח חפשי של אוצרות הארץ, לטובת התושבים; פיתוח התעשייה החקלאות, התחבורה ויתר ענפי הכלכלה.
ב. העלאת סטנדרט החיים של ההמונים, למען הגדלת כוח הקניה, בדרך של הורדת המחירים והעלאת השכר.
ג. הרחבת השיווק ושיתוף פעולה כלכלי עם העם הערבי בארץ ובארצות השכנות.

פיתוח חפשי של אוצרות הארץ (פיתוח תעשייה כימית, אשלג, מלט, מנגן, פוספטים, נפט וכולו). מלבד זאת גם מספר ניכר של חמרים אורגניים (פירות הדר) ושל חמרים מן החי (בעיקר צמר, שערות עזים, שלחים ועורות, דגים וכו'). זה קשור בהשתחררות מכבלי המונופולים, הנעזרים ע"י הממשלה, הנהנים מזכויות אקסטרטוריאליות, כלומר העומדים מעל תחוקת הארץ וללא כל בקורת צבורית. כל זה מאפשר להם לבלום את ההתפתחות הכלכלית של הארץ.

הפיתוח התעשייתי קשור באימפורט חפשי ולפי מחירי השוק העולמי של מכוניות חדישות והורדת מחירי חומרי הגלם, המובאים ארצה.

הורדת המחירים אפשרית, הן ברציונליזציה של תהליך הייצור, והן בפיקוח על המחירים, מלחמה בספסרות ופיקוח על המפעלים הגדולים (שכר הוגן, גם הוא חלק של פיקוח על תהליך הייצור), יצירת קדרים מקצועיים ובראש וראשונה הגנה חוקית על הזכויות וההישגים של הפועלים: ביטול החוקים האנטיפועליים, הגנת הנוער והאשה העובדת, איסור השבתות וקומבינציות ספסריות של מעבידים על חשבון הפועלים וההמונים. הורדת השכר — מורידה את רמת החיים ועל כן את כוח הקניה של ההמונים. הורדת הרווחים המוגזמים, המכס, הוזלת טרנספורט, כלומר הקטנת רווחי המעבידים, הספסרים והמנו-נופוליסטיים מעלה את כוח הקניה של ההמונים ומוזילה את התוצרת.

פיתוח השווקים, הן בארץ והן בארצות השכנות, אפשרי וחיובי למען התועלת ההדדית. כך למשל חומר גלמי ממצרים ועיראק יכול לספק את התצרוכת של תעשיות האריג בארצות האלו, לרבות התעשייה בארץ. כתוצאה של הטבת תנאי חייהם ושכרם, והורדת המחירים, יכולים המוני העם בארצנו ובארצות השכנות להעלות בהרבה את התצרוכת בשווקי הארץ ובארצות השכנות גם יחד.

כל זה, יחד עם התפתחות החקלאות והבנין בארץ אומר — שבמלחמה משותפת של ההמונים בארץ, ובראש וראשונה של מעמד הפועלים למען פרוגרמה דימוקרטית להעברת המשק מתנאי מלחמה לתנאי שלום — אפשר לא רק להימנע ממשבר כלכלי, אלא אף לעלות על שלב יותר גבוה של התפתחות הארץ ורמת החיים של תושביה.

הפרוגרמה הזאת היא חלק של תכנית לדימוקרטיזציה של הארץ. המלחמה להגשמת פרוגרמה זאת היא מלחמה פוליטית, נגד המונופולים והשיטות הקולוניאליות. המלחמה הזאת היא חלק ממלחמת מעמד הפועלים לנצחון אנטיפאשיסטי, עממי מלא.

ההחלטה של הועידה הבינלאומית של האגודות המקצועיות בלונדון (אשר בה השתתפו גם נציגי ההסתדרות), בדבר מלחמה בשיטות הקולוניאליות, מחייבת גם את ההסתדרות.

התוכנית הזאת עומדת בניגוד למדיניות הבילטמוריסטים, באשר היא מהווה חלק מתוכנית המלחמה לדימוקרטיזציה של הארץ ושחרורה המלא.

17. מלחמתנו לשיתוף פעולה בהסתדרות

ההסתדרות — הארגון ההמוני ביותר של מעמד הפועלים והעובדים היהודים בארץ, היא מבחינת היכולת שלה גורם ראשוני בישוב היהודי. מדיניות דמוקרטית של ההסתדרות — ביכולתה לשנות הרבה ביחסי הכוחות בתוך הישוב ואף גם בין המוני העם הערבי בארץ. אין לשנות את מדיניות הישוב, בלי לשנות בראש וראשונה את מדיניות ההסתדרות. על כן הוצאת המפלגה הקומוניסטית מההסתדרות, היה הישג לכל הריאקציונרים בארץ, כמו שהחזרתנו להסתדרות הנו הישג של כל הכוחות המתקדמים בארץ. המפלגה הקומוניסטית היא בראש וראשונה — מפלגת מעמד הפועלים. העדרה של המפלגה הקומוניסטית שנים רבות מההסתדרות — עזרה לפסיביות של האגודות המקצועיות, לשיתוק המלחמה המקצועית והמעמדית בתוכן ולשלטון אנטי-דמוקרטי של המנגנון המפא"י. מצד שני הבינו מתנגדינו, שבמדה שהצליחו לנתק אותנו מההסתדרות, בה במידה הם החלישו את מלחמת המעמד. לכן, חזרנו להסתדרות, הוא נצחון למעמד הפועלים. עם כניסתנו להסתדרות נעשה את הכל כדי להגביר את פעולות האגודות המקצועיות זאת מלחמתנו למדיניות פועלית וארגון דמוקרטי של ההסתדרות. הנסיון של השנים האחרונות בכל ארצות העולם הוכיח, כי הדרך לנצחון

הדמוקרטיה ומעמד הפועלים היא לא בפירוד, אלא בהקמת אחדות ושיתוף פעולה הרחב ביותר בתוך התנועה המקצועית ובין מפלגות הפועלים בברית עם כל השכבות הפרורגרסיביות בעם.

הניגודים הפנימיים — עוזרים לשונא מבחוך, חפוש הנקודות המשותפות נחזק אותנו כלפי אויבי הדמוקרטיה ומעמד הפועלים.

קיימות נקודות רבות, המשותפות לנו עם יתר מפלגות ההסתדרות, במלחמתנו לשלום בר קיימא בעולם ובארץ, להענשת הפושעים הנאציים, נגד ההסתה השובינית האנטי-סובייטית, בעד אחדות יהודית, בעד קימום ההריסות ועזרה ליהודי העולם, בעד אחוות עמים, בעד חריות דמוקרטיות, בעד התפתחותו ההפשית של הבית הלאומי ונגד הספר הלבן, נגד נצול העובדים, נגד ספסרות וכו', למען הצלחת המלחמה הזאת נעשה את הכל כדי לגייס בהסתדרות וסביבה את מקסימום הכוחות על בסיס של פרוגרמה מינימום. בפני מעמד הפועלים עומדים תפקידים חשובים המחייבים אחד של כל מפלגות ההסתדרות במלחמה נגד הרכושנים והממשלה — כמו, למשל, במערכת הבחירות לרשויות המקומיות.

במלחמה בתוך ההסתדרות על מדיניות פועלית ואירגון דמוקרטי נעשה את הכל בכדי להקים חזית משותפת של כל ארבעת הסיעות האופוזיציוניות, המתנגדות במידה זו או אחרת לקו הבילטמוריסטי — בשטח המדיני, הכלכלי והמקצועי של מפא"י.

כיצד להגשים זאת ?

להגשים שיתוף פעולה אפשרי על ידי שמירה מוסכמת על חופש הדעה, העצמאות הפוליטית והאירגונית של כל אחד מהגורמים הבאים בחשבון. לשם כך יש להבין ששיתוף פעולה יוכל לקום רק על בסיס של נקודות משותפות לפעולה קוֹנְקְרֵטית-חיובית או על בסיס של התנגדות משותפת ואירגון ההתנגדות הזאת בכוחות משותפים.

קיימת גישה סקטנטית, האומרת שאם מי שהוא אינו מסכים "לדעתי" במאה אחוז — הרי הוא שונא ואין לשתף אתו פעולה. גישה כזאת עוזרת רק לריאקציה. הגישה הזאת קבלה את מפלגת המכרעת במלחמה נגד הפאשיזם, ביצירת הקואליציה האנטי פאשיסטית, הממשלות העממיות באירופה, החזיתות הלאומיות בארצות דמוקרטיות והאחדות הבין-לאומית של האגודות המקצועיות. הדרך לשיתוף פעולה היא על כן בהסכמה להקימו על בסיס נקודות משותפות ולפעמים אפילו על נקודה אחת משותפת.

הנסיון של שתוף הפעולה האנטי-פאשיסטי הוכיח, שתוך הגשמת השיתוף — מתרחב בסיס השיתוף.

התפתחות הקואליציה האנטי פאשיסטית מברית צבאית להגנה משותפת נגד ההתקפה הנאצית, לברית למיגור הפאשיזם ובסוף לארגון הבטחון והשלום

העולמי — הגה הוכחה בולטת לכך.

שיתוף פעולה בין מפלגות הפועלים בהסתדרות, יכול וחייב לקום על יסוד של דמוקרטיה פועלית וחופש הויכוח הפוליטי.

החברים ממפלגות האופוזיציה חייבים להוציא את המסקנות מתוצאות הבהירות לאגודת המתכת בתל אביב, בה הושג נצחון על מפא"י בכוחות משותפים של כל סיעות האופוזיציה, לרבות הסיעה הקומוניסטית. הם חייבים להוציא את המסקנות מכך, ש"הסיעה הקומוניסטית" הכריעה בהשגת נצחון זה תוך תמיכה ברשימת האופוזיציה המאוחדת, אם כי עקב היותנו מחוץ להסתדרות לא ניתנה לנו האפשרות להעמיד מועמדים שלנו ברשימת "חזית השמאל". המפלגה תמכה ברשימת "חזית השמאל", תוך הופעה עצמאית והעמדת הפרוגרמה שלנו למלחמת אגודת פועלי המתכת בפני צבור הפועלים (בכרוז לבחירות באגודת המתכת).

שיתוף הפעולה למעשה בין חברי הסיעה הקומוניסטית לבין חברי סיעת השמאל ופועלים בלתי מפלגתיים היא עובדה קיימת בבתי החרושת ובמקומות עבודה אחרים. חברי הסיעה הקומוניסטית נבחרו לועדי מקומות העבודה יחד עם חברי סיעות אחרות על יסוד מלחמתם העקרית בעד האינטרסים היום-יומיים של הפועלים. שיתוף פעולה זה נתן תמיד תוצאות טובות לציבור הפועלים, ליכד אותם, חיזק את הקשר בין הועדים ועודד את הפועלים למלחמה עקבית, שיתוף פעולה זה עורר גם את האגודות לפעולה. (כדוגמאות לכך נזכיר רק את שביתת א. ב. ג., יהלומים, משי זכס, "תרזה" ועוד).

תוך הערכת התפקידים החשובים, העומדים בפני מעמד הפועלים וההסתדרות בארץ ותוך הכרתו באפשרויות ובחיוב של הקמת שיתוף פעולה בין סיעות האופוזיציות בהסתדרות, פנה הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית במכתב דלקמן למרכזי סיעות האופוזיציה בהסתדרות:

המכתב הבא נשלח למרכזים של "התנועה לאחדות עבודה", "השומר הצעיר", "הליגה הסוציאליסטית", פועלי ציון שמאל, ו"עליה חדשה עובדת".

2.6.1945

ח. נ.

נוכח התפקידים העומדים בפני ציבור הפועלים בתקופת המעבר מתנאי המלחמה לתנאי שלום; נוכח הצורך לגייס וללכד את כל הכוחות המתנגדים לקו השליט בהסתדרות; נוכח החזרתנו להסתדרות והקמת הסיעה הקומוניסטית בה, הננו פונים אליכם בהצעת שיתוף פעולה בהסתדרות למען מלחמה משותפת למטרות הבאות:

1. ל ד מ ו ק ר ט י ז צ י ה

א. בהסתדרות: — בעד שיטה דמוקרטית בבחירות למוסדות; מזכירים נבחרים; הורדת נטל המסים וכו'.

(ב) ביישוב — בעד הפיכת מוסדות היישוב למוסדות פועלים
ודמוקרטיים ; בעד הרחבת סמכויותיה של אספת הנבחרים
וכו'.

2. הגנה על האינטרסים של הפועלים והמוני העם : —

הבטחת עבודה מלאה לכל דורש : תחוקת עבודה ותחוקה סוציאלית,
תחיקת הגנה לנוער העובד ולאשה העובדת, ביטול החוקים האנטי-פועליים ;
דאגה לשיכון עממי ולהבטחת עתידם של החיילים והפליטים.

ובעדה על את רמת החיים של ההמונים :

נגד הספסרות והפקעת המחירים, נגד התקפת המעבידים על תנאי העבודה,
בענין שיפור תנאי העבודה והעלאת השכר, בדרך חוזים קולקטיביים, נגד קבלנות
ושעות נוספות וכו'.

3. ביטול הספר הלבן על חוקיו האנטי דמוקרטיים, בענין הקרקעות, האוסרים
כניסת יהודים לארץ, בעד התפתחותו החפשית של הבית הלאומי היהודי.

4. מלחמה בטרור, בשוביניזם ובמדיניות בילטמור.

5. פיתוח כלכלי חפשי של הארץ ; מלחמה במונופולים ובמזימות הצמצום
של הממשלה.

6. שיתוף פעולה בין הפועלים היהודים והערבים למען הגנה על האינטרסים
של מעמד הפועלים.

7. ארגון מפעל עממי לעזרת יהודי אירופה להקמת הריסותיהם.

8. הדוק הקשרים בין היישוב וברית המועצות ויהדותה ; מלחמה בהסתה האנטי-
סובייטית והאנטי דמוקרטית.

לשם ברור הננו מציעים לערוך בימים הקרובים פגישה משותפת. נא להציע
לנו לפי הכתובת הנ"ל את מועד ומקום הפגישה.

הננו מחכים לתשובתכם המהירה.

בברכת חברים

ה מ פ ל ג ה ה ק ו מ ו נ י ס ט י ת הפלשתיןאית
ה ו ע ד ה מ ר כ ז י

ולכן : יוקם שיתוף פעולה של כל הכוחות האנטיבילטמורים בהסתדרות
למלחמה על מדיניות מקצועית-מעמדית וארגון דימוקרטי בהסתדרות ! נסיגות
מפא"י בשטח המדיניות המקצועית, מוכיחות שבכוחו של מעמד הפועלים לשנות
את המצב לטובה ולהפוך את ההסתדרות לדמוקרטית יותר, המנהלת בעקביות את
המלחמה המקצועית-מעמדית של הפועל. מפלגות הפועלים בארץ תיבחנה בעיני
הפועלים לפי מלחמתם הכנה והאמיצה למען מטרה זו.

תוכן הדברים

1. המלחמה לבטחון כלכלי — היא מלחמה לשלום ולקידמה — 3
2. תהליך האינדוסטריאליזציה בארץ בשנות המלחמה — 4
3. השלבים בהתפתחות התעשייה בשנות המלחמה — 5
4. חיזוק השפעת המונופולים הזרים על משק הארץ — 8
5. מדיניות הרכושנים — 11
6. מדיניות הממשלה — 12
7. יוקר המחיה והורדת השכר ותנאי העבודה בשנות המלחמה 14
8. גל השביתות — 19
9. הטקטיקה של התאחדות בעלי התעשייה במלחמתם — 22
10. ההשגים והמסקנות מהמלחמה המקצועית בגל השביתות — 26
11. ההתפתחות המעמדית בגל השביתות — 28
12. הצדדים הלקויים במלחמת מעמד הפועלים בתקופת המלחמה 29
13. מדיניות של "מדינה עברית לאלתר" בניגוד לאינטרסים של מעמד הפועלים — 31
14. מנהיגי ההסתדרות הבילטמוריים במלחמתם לשלום מעמדי 33
15. המלחמה לארגון דמוקרטי בהסתדרות — 37

א. מסים ; ב. בחירות ; ג. קרן שביתה ; ד. הקואופרטיבים והחברות ;
ה. המזכירים ; ו. ותק ונקודות ; ז. הארגון הבלתי דמוקרטי —
חלק של מדיניות בלתי-פועלית.
16. בעיית התעשייה בארץ לאחר הנצחון — 42

א. הגישה הדמוקרטית ; ב. הגישה הבילטמורית ; ג. תכנית הרכושנים ;
ד. בעיות נוספות ; ה. בעיות הדמוביליזציה ; ו. ענפי משק אחרים ;
ז. הקוים הפרינציפיוניים של תכנית דמוקרטית.
17. מלחמתנו לשיתוף פעולה בהסתדרות — 59

פנימי